STACK
ANNEX
5
126
002

A 000 058 820 2
UC SOUTHERN REGIONAL LIBRARY FACILITY

Words of Thought

35

CONTAINING

Speaches and Teachings on Morals

Lectures on Timely Topics

and Many Brilliant Sayings by the

Sages of the Talmud

BY

REV. H. BRODSKY

Author of

"MEISEY CHOSHAV"

Rabbi in Newark, N. J.

NEW YORK

5668

Words of Thought

CONTAINING

Speaches and Teachings on Morals
Lectures on Timely Topics
and Many Brilliant Sayings by the
Sages of the Talmud

BY

REV. H. BRODSKY

Author of

"MEISEY CHOSHAV"

Rabbi in Newark, N. J.

NEW YORK

5668

J. Aronson, Printer and Stationer, 122 East Broadway, N. Y.

Annex
5126002

CONTENTS

- - - - - - - - Table of Errors

1 - - - The Time of the Giving of the Law
A Sermon on Peace and Unity

2 - - - - - An Oration on Education

3 - - - - The Laying of the Corner Stone
Treating on the Synagogue and Hebrew Schools

4 - - - - - Dedicational Sermon

5 - - - - A Eulogy on Wm. McKinley

6 - A Letter of Condolence to Mrs. McKinley

7 - - - A Letter to the President Roosevelt

8 - - - Two-hundred and Fifty Maxims
In Hebrew with English Translation

2096572

TABLE OF ERRORS

PAGE	LINE	MISTAKE	CORRECTION
3	7	Uhto	Unto
6	11	It	If
9	5	Have beheld	Have not beheld
9	16	Filled violence	Filled with violence
10	11	Childern	Children
11	1	Never	Ever
11	24	God—that	God; but that
12	7	Dwellt	Dwell
12	19	All mercy	All-merciful
13	10	The	Thy
13	11	Device	Devise
15	2	Deducted	Deduced
16	5	Arragant	Arrogant
16	11	Made	Unable
18	5	Ingenious	Detestable
20	7	Humanity! bombastic	Humanity! but only bombastic

זמן מתן תורתנו.

TEXT: We have learned upon the authority of Rabbi Meier as follows: "Why was the Law given to Israel? Because they were impudent". The disciples of Rav Meier taught: It is written (Deutr. XXXIII-2) "From His right hand He gave a fiery Law unto them," which signifies that the recipients are only fit for a fiery Law." Said Rav: "Their entire Law (Das) is of fire; for were the Law not given unto Israel no nation would have been capable of withstanding them." Rashi's explanation of this passage in the Talmud is as follows: "They were impudent in their wickedness, therefore, the Law was given unto them, in order that they may study it; thus their might will be weakned and their hearts made tender. Not their entire Law (Das) is of fire, but their custom is fiery, which is synonymous with "They are themselves as fire."

(Tract Beitza 36)

The question "Why was the Law given to Israel?" stands alone in this one section of the Babylonian

Talmud, nor can a similar query be found in any Tract of the Babylonian or the Jerusalem Talmud, nay, not even in the Midrashim (Lectures). To the thinker, however, a question. graver in its importance and far more reasonable, would present itself, namely: "Can a nation, or even a race, exist without a Law? In fact, is there a nation without some code of law, be it ever so crude?" Small wonder is it indeed, that a nation of men, just released from the yoke of slavery, just breathing the exhilarating breath of liberty and freedom, should be given a law to govern their overflowing spirits and receive a check to their exhuberant feelings. Astonishing as is the question propounded by the sages, still more so is the answer. "Because they were impudent!" thus implying, that had they not been impudent, no law would have been given them, which is directly contradictory to the passage found in Tract Nedarim 22a, viz: "R. Elazar said in the name of R. Hanine: If Israel had not sinned, only the Pentateuch and the Book of Joshua would have been given them". Hence sin was instrumental in procuring for them the Prophets, the Hagiographa, etc. (but not, as we plainly see the Pentateuch, which would have been given them even had they not sinned)

Leaving questions, answers and contradictions

aside, the explanation of Rashi furnishes a still greater cause for astonishment. In the first instance he adds to the answer 'because they were impudent' the supplementary term in wickedness' and then calmly asserts, that the study (mind you. not the fulfillment) of the law weakens might and makes tender the heart. Not alone this, but he even adds boldly "Israel's custom is fiery—it burns!" Another fagot to the auto-da-fe! Moreover, this explanation is in itself contradictory to the statement of the disciples of R. Meier, who claimed that the recipients of the Law were fit only for a fiery Law. How can people whose custom. whose behavior, is in itself fiery be fit only for a fiery law? Would this not be adding fuel to the flame?

In order more fully to understand the purport of the preceding argument, let us look into the Jewish Law, its aims. its intent, its object, and its foundation. Before, however, entering into the subject, we must interlude the well-known narrative related in Abodah Zarah (idolatry), page 2a, ament the passage (Deut. XXXIII-2) "The Lord came up fron Sinai and rose up from Seir unto them. He shone forth from Mt. Paran, and He came from among myriads of Saints," "What business did the Lord have in Seir

and in Paran?" questions the Gemara, and the answer is; "The Lord went to every nation and to every tongue and begged them to accept the Scriptures, but they refused," etc., etc. The conclusion of the narrative is as follows: "Infer, therefore, that the Lord finally took hold of Mount Sinai, bent it over as one would a vessel, so that it hung over the heads of the Israelites, and said: "If ye will accept the Law it is well—if not—t h e r e shall ye be buried." Naturally, there must be some relation between the narration and the previous statement quoted in the text. It all the nations were so loath to accept it, if the Israelites were forced into acceptance on pain of instant destruction, surely it must have been fiery, terrible, oweinspiring. As a matter of fact, we find in Tract Megillah the surprising assertion, that notwithstanding that dire threat the Israelites did not even then fully accept the Law. That even to this day the Law has not yet been accepted, the following fact cannot but prove.

The members of the great Synod, the original formulators of our present prayers and benedictions, were extremely cautious in presenting facts in their proper light. For instance, in editing the benedictions for the Passover Festival, they used the ex-

pression 'The Festival which their host ordained on the day we were released from bondage,' a benediction strictly in accordance with facts. When editing the benedictions for the feast of Tabernacles, they call it 'the time of our rejoicing,' and rightly so; for the express command of the Law is to rejoice on that festival. When coming to the New Year Day, however, notwithstanding the fact that we all believe it to be the day of judgment, that it is generally accepted as the day of the creation, and celebrated as the first day of the year, they contented themselves with designating it merely as the day of the sounding of the trumpet; not one word is used that would tend to particularize any one of the several causes for its celebration. Then, arriving at the benedictions for Pentecost, they call that festival "the time of the giving of the Law," but not "of the acceptance of the Law.' And why not "of the acceptance?" Simply and purely because we have not yet accepted it.

This means to say, that the Law is still being given. Still is the mountain inclined downward upon us; still the heavenly voice is calling: "If ye accept it, it is Well—if not—there shall ye be buried!" "There," not "here"

Not under this mountain, but there—among the nations, shall ye be buried! If ye will accept it, ye will be an independent nation, respected and esteemed by all others, if ye will accept the Law, concerning which it is written (Levit. XXXI-46): "Which the Lord made between Him and the children of Israel," ye shall remain an independent nation. If ye will not accept it. however, than scattered shall ye be amongst the nations; your independence shall ye forfeit and respect for you shall vanish; ye shall not be as the nation concerning which it is written (Deut. IV-8), "And what great nation is there, that has statues and ordinances so righteous as is all this Law," etc.; but ye shall become a debased nation, a stubborn race, which shall not be received among the other nations and no more shall ye be called the nation of Israel, nor shall your Law be called the law of Israel, but it shall be known as the custom of Israel (in accordance with the explanation of Rashi); for it is known in accordance with the works of our sages, as fish cannot exist without water, Israel cannot exist without the Law.

What distinction has our Law, that is called the Law between tbe Lord and Israel and not between the Lord and other nations? What kind of Law is

it concerning which the Gemara states, that Satan came to the Lord and complained, that he had scoured the heavens, the earth, the seas, ye, even Gehanna, but always received the reply, "We have heard of it with our ears, but with our eyes we have beheld it". (Tract Sabbath 896)

Shall we assume that the Law forbidding theft, robbery, murder, i. e. all Laws of conscience are meant? Should Israel boast of that Law. Should Israel pride itself on that Law ordaining which kind of animals should be eaten and which should not? Which nation should boast of such Laws?

We well know that Laws of property have existed since earliest days of mankind and proof is, that we find it written (Genesis VI-13), "For the earth was filled violence through them," and immediately afterwards the flood destroyed the inhabitants thereof. Thus it is evident, that the laws of ownership of property, etc , cannot be distinguishing features of Israel's Law in general, but that there must be some subtle thing which it is difficult to observe and is not contained in the codes of other races.

Now let us see what that "subtle thing" is. After establishing all the ordinances regarding commerce, rights, property, diet and virtue in the four

books preceding Deuteronomy, Moses made a most salient feature of his enactment of the proclamation: "Hear O Israel! The Lord our God is the One Eternal Being," which was followed by the injunction, "And thou Israel, love the Lord the God," etc., and as it is known that only an object which can be seen can be loved, but not one that cannot be seen, the words of the injunction are explained as follows: In a book called Tana Debai Eliyaher, Elijah says, Thus said the Holy One, blessed be He, to Israel: "My blessed childern! Do I then lack anything which I should beg of you" which signifies "I am the One Eternal Being who hath existed from eternity.

Can I then lack anything? Still I merely beg of ye that ye shall love one another, i. e., although I, who cannot derive any benefit from you whatever, nevertheless, love you, so shall ye love one another unselfishly and not with an eye toward any benefit which ye might derive from one another. Thus also shall ye esteem one another and fear one another, not with the fear of harm and injury which ye could inflict upon one another but with the awe of respect and thoughtfulness".

Such a Law was not to be found among other nations nor was ever such an apparent impossibility

never demanded of another human race and therefore when a Gentile who wished to embrace Judaism came to Hillel and made his conversion conditional upon his ability to learn the Jewish Law while standing on one foot, and Hillel answered "That which thou wouldst not have others do unto thee do thou not unto others! this is the Law! all else is but a commentary upon it. Go and study."

Nothing new and remarkable was presented in the old adage "What thou wouldst not that others do unto thee," etc., for that was said fifteen centuries prior even to Hillel's time by the Chinese Confucius: but that remarkable statement was "Go and study; for all else that is written is but a commentary to that adage". Upon this main point, advanced by Hillel, Rashi based his wonderful assertion, that study refines character and makes tender the heart. Our sages, on the other hand, planned to devise means by which that study could be carried on, and to that end took as their foundation the injunction issued by Moses "Thou shalt love the Lord thy God with all thy heart", explaining it thus:—Not that thou shalt love the Lord thy God, that through thee and thy deeds God shall be loved (Yomah Alphes 86.)—Immediately following

this, the manner in which this should be accomplished is treated upon, namely: Thy dealings with thy fellow-man should be conducted with honesty and fairness and thy transactions with all creatures shall be carried on in peace and love. Elaborate illustrations of humanity, brotherly love and charity are then rendered and dwell upon at length by reference to the Tract mentioned and more especially to Yalkut Shimoni 1838. Note the conclusion however of the entire passage; it is characteristic and reads as follows: In order that men might say "Well is it to him who had studied the Law and woe is to him who hath not".

When the sages arrived at the passage (Deut XI, 22)" Love the Lord your God, to walk in all his ways, and to cleave unto him" they immediately asked, "How can this be done,—how can a man cleave unto the Shechina?" The answer was; "thou shalt cleave unto His ways, as he is all mercy in accordance with the previous statement made by him. "Do I then lack anything?" He is long suffering, doing good unto others, so shalt thou also be merciful, long suffering and beneficient, which signifies, that all thy ways shall be radiant with mercy and not permeated with selfishness, for tyranny is prohibited towards all

creatures and not alone toward thy fellow-man. For that reason the sages continue by saying: "Thou shalt honor every man (Tract Derech Eretz Ch 1). "If thou hast done much good," it is said further "let it be in thine eyes as if thou hast done but little; for the beneficiary being thy equal, thou canst not say that thou hast done too much for him. The honor of man is so great, that whatever thou canst do for him without injury to thyself, it is thy duty to do; therefore, if thou wouldst draw nigh unto the affection of the fellowman, thou must go and discuss, plan, device, and deliberate upon the means with which thou canst benefit him; i.e., it is not enough if thou hast done anything for him to think that he was benefited thereby, but thou must consider with others what will be best for him and in which manner thou canst best benefit him." Concluding they say, that the man who is constantly seeking and striving for peace. whose salutation is peace and whose farewell is peace, the Holy One, blessed be He, will give him for his inheritance both this world and the world to come.

The same remarks may be found in Tract Berachoth (17a): An old adage constantly in Abaye's mouth and related by him not in the idiom remarks of the day, but in pure ancient Hebrew was: "A man

must always be alert concerning the fear of the Lord. His answer to all must be mild; with his answer he must pacify the anger of another. He must speak peacefully with all men. even with the stranger in the markets, in order that he may be beloved above, (i. e.) by his inferior who cannot comprehend his erudition, but likes his manners), and be agreeable to all mankind."

Such is the Law which the Lord gave to Israel through Moses, and which cannot but be a source of pride and a mark of distinction above all other nations; for no race, no tongue, has received it prior to the time of Moses, and only since then have others accepted part of this code of ethics and embodied it in their social laws.

As a matter of course, the study of such a law and the observance of its behests would lead to the weakening of impudence, to the abrogation of arrogance, to the downfall of egotism, and by creating the self-respect necessary to the welfare of every man elicit respect from others.

And thus R. Meier was induced to propound the question. "Why was the Law given to Israel?" i. e. why were just the Israelites compelled under pain of instant destruction to accept the Law, and why

were not the other nations forced to accept it?

An answer to this query could be deducted from a saying in the Talmud. Rabbi Shimeon Ben Lakish characterizes Israel as a nation that predominates over all other nations. Israel as a nation has a pre-abundance of energy and innate pride, and his immediate ambition is to be on a higher plane and constantly superior to his fellow men. This, our sages consider as detrimental to the welfare of all other nations, and therefore was the Law given unto Israel. The Law instills brotherly love to our fellow man, refines character and makes tender the heart. If the Law were not given unto Israel other nations would not be able to exist.

Let us now proceed and investigate whether this Law has really been accepted; whether we truly study it and whether indeed our pride and ambition have been lessened thereby? Did not our sages themselves say 2000 years after the Law was given, that Israel has still the same characteristic against which the Law was given unto him? Thus we see, that the main object of the giving of the Law was not by any means accomplished, for we are still the most arrogant among all others, and small wonder is it; if our arrogance is to be lessened,

if our impudence is to be lowered, we must study the Law; but do we really study it?

As a matter of fact, is this not all trash? How arrogant are our wealthy men? How arrogant our Ministers! How arragant our officials and leaders! How impudent our Authors! our editors, and how impudent our poor men! Now, then where is our Law? Were then not our sages correct when they said, that Satan sought in every corner of the world, in the earth and in the sea, everywhere, for the Law and was made to find it. Indeed if we commence to seek for it among all our different sects we shall find neither the time, the Law nor those that study it. If we should seek it among our orthodox, among our conservative, we will find that they fear it, that it inspires them with awe, but not that they observe it or that they study it. If we seek it among our reformers we will find the laws of Protestanism, Catholicism, Buddhism, Mohammedanism, etc., but not the Law given on or beneath the mountain, not the Law of Moses not the Law of the Talmud as pictured previously; not the Law that lessens arrogance, or softens the heart.

In the extremes of Israel's faith (between or-

thodox and reform) there are "great searchings of heart (Judges B-16) which signifies that each sect if that they can be called, holds up an altar for itself and says "This is the Law which we retain as the inheritance of Moses", but the golden calf is not eliminated from the altars of either. Can we find the true Law among these men of the two extremes? Let some one point them out and exhibit his Law.

In the passage Proverbs III–17, the law is referred to in the words: "Her ways are ways of pleasantness, and all her paths are peace" and our sages, who desired to demonstrate how fervently our Law strove for peace and unity, explained the passage (Hosea IV–17): Ephraim is bound to idols let him alone" to mean, even if Ephraim is bound to idols, if there be but unity and peace within the ranks and all are bound together by bonds of love, let him alone, because if there is peace and unity, although at the moment he serves idols, he will finally develope his mind, see the evil of his ways and with the same unity and peace return to the right path, but if their hearts be divided, then shall they bear their guilt (Hosea X-2) even if they serve the true God and are appa-

rently righteous, if their heart be but divided, they shall bear their guilt. Thus we see, that even when the gravest offence in the Judaic code in concerned, when idolatry, the most heinous of all abominations ingenious? of all Prohibitions is in question, the sages nevertheless counsel peace and unity, trusting to this basis of the true Law to set matters right and eventually to restore the true faith.

How is this basis of the true law observed in our day? with what veneration do we regard the peaceful policy of the sages? No picture too dismal can be drawn, no pen can fitly describe the continual bickerings, the continuous strife waged within our ranks: Turning to the orthodox party, one Rabbi villifies the other, one says this is permitted, the other this is prohibited; one claims all the learning and calls the other an ignoramus — to agree with his colleague would be a mortal sin, a virtual sacrifice of the dignity of his exalted office.

Our authors—bubbling over with petty jealousy, judging one another, their fame or notoriety, as the case may be—their delight, their acme of pleasure lies in the power to belittle the efforts of the other, no

means fair or foul being despised to accomplish their unworthy ends. Regard for the feelings of a fellow-author is out of the question. The sanctity of home, the privacy of the hearth is rudely intruded upon; nothing is sacred, nothing is considered. It is not the merit or the defects of the production—that is but a secondary consideration,—the life, the very existence of the author is the target at which the arrows tipped with the venom of spite are aimed. What matters it, that a life is wrecked, that a home is destroyed, if but the ghoul can revel in the grave of the victim?

While speaking of authors and literary men it would not be amiss to make special mention of some of the recently inaugurated Hebrew literati from the eastern part of Europe. No one will deny that among them are men of thought and scholarship, men who have made a life-long task of study and research. To detract one iota from their ability would be doing them an injustice, and unhampered by censors, per-perfectly free from their shores of liberty, could they not give their genius full vent? Could they not with the opportunities offered lend their energies, their talent towards uplifting those looking towards them for wisdom and guidance. What are they doing, however, towards the accomplishment of so noble a

work? What samples of their talent, what achievements of their genius can we record? Alas! Nothing of a character leading to the higher education of the masses dependent for their literary perusals upon the product of those self-same authors, nothing leading to a higher conception of the law and life of love, charity and humanity! bombastic, pretentious literature, penetrated with the all-pervading "Ego sum ego!" always the same mad frenzied effort to prove themselves superior to the fellow sitting opposite them in the same coffee-house; the same wild desire to prove Tom an ignoramus, Dick a prevaricator, Harry a perverter of facts, and above all the strenuous endeavor to prove one's self the one important pivot upon which all wheels of state, society, decorum, knowledge and whatnot revolve. O, ye scribes! when will ye, the cream of foreign intellect, turn towards the acceptance of the law of peace and mercy! If those men would only join hands, if they would only strive for right, not might, if instead of their wasting their talent, to say nothing of writing material, on personal abuse and villification, they would combine their efforts towards exhibiting the good that undoubtedly lurks in their by no means barren minds, not alone would they gain in self-respect, and thus command the respect of their

intellectual inferiors, but in a very short time they would evoke the esteem of their American peers, and would by very force of their present ill-used genius exact recognition from men superior to them only in behavior, but not in ability. As it is, they not only forfeit their self-respect but become a laughing-stock among the people who finally treat them all alike, great and small, with the contempt born of familiarity and debasement——.

We all celebrate day when the law was given us, but when shall we finally celebrate the day of its acceptance? When shall we accept the precious gift which was given us for our benefit, for the upbuilding of our fortune and for the maintenance of the integrity of our race? When will the understanding enter our hearts, that every minute, every hour, the fulfilment of that significant warning "There shall ye be buried" is slowly but surely being verified; for a prophetic eye, looking with ordinary intelligence into the affairs of all the congregations and assemblies in the United States, in fact everywhere, can readily observe that the children of orthodox parents, whether born or only reared in this country, will under no circumstances walk in the narrow paths trodden for centuries by their ancestors, and will with more

haste than decency, consign the manners and customs of their solicitous parents to the realms of utter oblivion. The road which the orthodox parent has so thoughtfully and tenderly graded and smoothened out for his offspring to travel will be beset with boulders and thorns which will prove insurmountable obstacles for the juvenile wayfarer, yet surprise will readily be evinced if he turn out of that road and choose one which is beset with lesser hardships.

On the other hand, the reformers cannot hope to stand on their pedestal and consider themselves immovable and immutable. The right which they have assumed to revolutionize ancient manners and revise time-honored rituals, they cannot deny their progeny. Reform carries with it reform, and if perchance one reformer should totter, who could object to any efforts tending to uphold it by the institution of other reforms or mayhap by the demolition of one, uphold another in its ruins—result: chaos.

Thus sect will succeed sect, creed succeed creed, party succeed party, until one great innundation of composed thought and experiment will drown all and sweep them into the sea where millions of doubting Jews, other millions of dissatisfied Jews, and still other millions of disgusted Jews, have been swept

and lost. As long as Israel will not combine and abolish all distinction between congregation and congregation, assembly and assembly, and live as one grand unit of combined thought and spirit, it can never hope to maintain its integrity as a nation, andits characteristics as a race.

The Nationalists who have lately sprung up with fanciful dreams of a Jewish empire, unless they make their gaze far-reaching and look with calculating eyes upon the consequences of their endeavor; unless they pay close attention to their present situation and give up the chimerical idea of concentrating the entire Jewish race in the Holy Land, will add but another factor to the warring elements and only hasten the slow but sure dissolution of already established institutions.

Thousands of years have passed away since Israel came into existence, and Israel, 'tis true, still lives!

As our sages were wont to say, "The old Jacob is not dead yet!" Still, millions of the descendents of Jacob have been engulfed in the waves of the sea of discontent, and have drifted away from the faith of their fathers; the few still remaining are scattered among all the nations of the earth, loved by none, hated by many. What is the cause of all this? The

change in their appearance, the constant endeavor to be like others, and the loss of their at one time inherited identity. Thus only the name "The Law of Moses and Israel" remains suspended on a battered banner.

R. Meir's question, then "Why was the law given to Israel?" (and not to other nations) is thus justified: Because they are impudent in their wickedness. They are stubborn and must be weighted.

איכה

ביום א׳ להודש אייר שנת תרנ״ד

ORATION

CLEVELAND, OHIO

DELIVERED AT THE DEDICATION OF THE BARON HIRSH FREE SCHOOL IN THE SYNAGOGUE K'NESSETH ISRAEL.

King David, in one of his idealistic, beautiful and inspiring outbursts, exclaims with reverential devotion, ardent majesty and glorious fervancy: "Out of the mouth of babes and sucklings hast thou ordained strength." (Psalms VIII, 2). Although, according to

the grammatical rudiments and etymological principles, the kingly impress and the royal express tend to exalt and move to signify past conditions and present positions, viz: the baby Moses found grace in the eyes of Pharoh's daughter by a Providential process, and the suckling Samuel reproached the priest Eli with a Divine message; while David himself, when a mere lad, challenged, chagrined and put to death, with the Almighty's assistance, the huge Philistine, and one of his children succumbed in its infancy as a fulfilment of a Lordly prediction. Nevertheless, they reflect, likewise, to some extent, upon future environments and coming progeny. Therein lies an emphatic stress upon the father, mother, protector or guardian at any time, age or generation, to train the child, teach the infant, instruct the baby and educate the suckling, so as to profess the strength of God. In other words, we must do our best and try our utmost to make good men and become kind women, to perform righteousness, practice virtue and exercise mercy, in order to hasten these gracious functions particularly emulated by the offsprings from an early stage of childhood.

In the course of time and in the tide of events childhood turns into adolesence, the latter changes to

manhood, and the noble actions and the illustrious deeds extensively grow, develop and increase.

Thus saith the Lord:

"Remember the days of old, consider the years of many generations, ask thy father and he will show thee, thy elders and they will tell thee." (Deuteronomy XXXII, 7.)

Adam sinned only once, disobeying his Creator's commandment, whereas Cain, the son, committed a triplet of crimes, namely: became wrathfully exasperated, slaughtered his own brother, and attempted to deceive the Lord, exclaiming: "Am I my brother's keeper?" This historical fact tends to manifest the impropriety of a parental fallacy. Having eventually occurred, the latter causes a repetition, multiplication and triplication by the next in kin.

Now, first of all we must mend our ways, correct our errors, improve our manners and reform our shortcomings, in such a method as to prove the path of life and happiness for the little ones.

In addition, however, to our excellent model, superior force and magnanimous design, we have to pursue the following ordinance: "And thou shalt teach them diligently unto thy children." (Ibid VI, 7),

which achievement can be fully accomplished in the Baron Hirsh Hebrew Free School.

The name of the Baron, of blessed memory, is an emblematic symbol, a proverbial motto, an important significance, and a magic vigor for preparation, inspiration and aspiration. Thus will the Baron's good name be immortalized; thus will the K'nesseth Israel or the Israelitish Concourse, be sanctified. AMEN!

אבן פנה

THE LAYING OF THE CORNER STONE OF THE SYNAGOGUE ANSHE RUSSIA.

We are gathered together this day to consecrate Thy name, Oh, Lord of Hosts, and lay the corner stone for a Synagogne, a House of Prayer, and a Place of Worship.

Our brothers and sisters, our sons and daughters, our nephews and neices, ourselves and wives will flock to this Home of Delight, Castle of Holiness and Palace of Saintliness, at every occasion, incident and occurrence to express thanks and gratification unto Thee, Almighty God, for Thy goodness, kindness and

benevolence, for life extended, and for happiness expanded.

So much for the individual. As for the congregation collectively, they will come every now and then with solemn supplications and fervent aspirations, as a matter of gratitude, and a manner of thankfulness for the recognition and consideration, rights and privileges, durability and lucrativeness, prominence and permanence given by the hospitable neighbors and curteous Americans, the civil power and federal authorities, municipal rulers and government executives, friendly legislators and brotherly officials, fraternal clergy and pleasing laity.

There is, however, another aspect in the consecration of this sanctified spot. In times of old, periods of yore and in immemorial days, a house of this particular design was, for obvious reasons, the centre of gravity, the leading force, the power for good, the intellectual arena, the meeting place for communal, educational, fraternal, benevolent and social affairs.

In this enlightened age, when we reap the general harvest, share the surrounding benefits and partake of wholesome culture, intellect, knowledge and wisdom, without being forced into segregation and

seclusion, we may point with pride and magnificence to the Jewish men and Israelitish women who distinguished themselves meritoriously, gained universal fame and achieved eminence in the medical, legal, literary and other professions. Yet there is a special mission for us as Jews, and a particular commission for us as Hebrews, which we cannot accomplish outside of this synagogal precinct. The Hebrew tongue, the Scriptures, the language of Moses and Isaiah, the Liturgy, the Apocrypha, Syrach and the Maccabees, the Talmud, the Midrash, the Rabbinics, the life of Hillel, the history of the Diaspara, the Schulchan Aruch, the Glosseries and the Responsa are to be studied, meditated and pondered upon within these very walls.

Moreover, we contemplate to have this Lordly abode tower above all similar Temples, inasmuch as a religious school will be inaugurated, where prominent teachers and eloquent preachers will pave the way and smooth the path of the growing generation to excel in piety, succeed in learning, and gain the best qualities, as good Jews, loyal citizens and patriotic Americans. Now, with bowed head and prostrate body, your submissive servant invokes the benediction of the Heavenly Father upon this Sacred

Stonelaying, the assembled concourse, the congregants, the members, the worshippers, the participants, the auditors, the onlookers, the residents of this City, State and Union, the Mayor the Governor, the President and all the children of the Lord in all their habitations.

Almighty God! As you have helped us to consecrate this ground in Thy Holy Name, grant us strength and health to live and dedicate the place at its final completion. AMEN!

חנוכת הבית

DEDICATIONAL SERMON

DELIVERED AT THE CONSECRATION OF THE NEW SYNAGOGUE OF THE CONGRECATION ANSHE RUSSIA, AT W. KINNEY AND BROOME STREETS, ON SEPTEMBER 1st, 1901.

FRIENDS AND CO-RELIGIONISTS:

We are gathered together this day to celebrate the dedication of this sacred edifice, this magnificent Temple, this beautiful structure, this place of worship, prayers and devotion.

As part of the holy functions, saintly performances, lofty administrations and impressive ceremonies, I, your humble servant, am urged by an internal impulse, instructed by an inner inclination and inspired by Divine guidance, to expound the mission of this Synagogue, and interpret the commission of this Temple.

My worthy listners and distinguished congregants: All of you know as well as I, that the sanctity of this house does not nestle within the cement and mortar, brick and stone, masonry and plastering; neither does its holiness rest on the costly paintings, picturesque decorations and numerous embellishments, nor does the sacredness repose upon the shaped circles, polished corners and gilt edges. As a matter of fact, as constant occurrences and as passing events, we are apt to observe, churches desecrated synagogues humiliated and Temples degraded to such an extent as to become places of amusements, dancing and bacchanals.

We deplore the fact that sanctified houses passing through vicissitudes, undergo trials and experience tribulations, either financial, material or otherwise, so as to become a prey to the mortgage holder and be sold at public auction.

Why do not the walls, floor and coverings intercede? Why do not the ornaments, pews and pulpit plead for the good cause? Why do not the synagogal supplements, templar implements and ritual compliments strive to maintain their dignity, retain their honor, and sustain their esteem?

Because the ceiling, walls and floor cannot and do not shelter, cover or harbor any saintliness whatever.

It is the people who frequent the House of the Lord with fervent hearts, and tremendous might, that are instrumental in the welfare of the Temple and furtherance of its scope, aim, usefulness.

Now, this is a golden age, a commercial epoch and a materialistic period. Men and women, children and adults, youth and old age are absorbed in avocations, exploited by occupations, and submitted to trades, with scarcely any leisure hours for recreation, barely any sparing minutes for recuperation, and rarely any extra moments for vacation, all the provisional demands, dietary prescriptions and regimen claims notwithstanding, not to mention spiritual elevation, moral inspiration and incorporeal consideration. With such a lamentable state of affairs at hand, the synagogue's future is very cloudy, its pros-

pects exceedingly gloomy and the fair chance almost shattered in fragmentry atoms.

Posterity, surrounded by irreligiousness, infidelity and agnosticism, will grow atheistic, turn against its ancestry, and drift into unexplored regions. Jews and Jewesses: It is incumbent upon us to solve the problem, quarantine the pestilence and check the epidemic, before it is too late, and before its iron grip has succeeded in laying diabolical hands upon our youth.

Let us, therefore, clasp hands, join forces and combine strength. In other words, let us adopt some modern innovations, institute novel methods and constitute recent refcrms, as a medium of attraction, a means for invitation and an emissary for beckoning to the younger generation to return to the forsaken path, renounced road and abandoned course.

Let us establish, in connection with and as an addition to this Synagogue, classes for ethical culture, moral training mental development, with an enlarged curriculum including Bible, Grammer, Jewish History and Religion, in order that the daughters shall not look contemptibly upon the mothers, and the sons may not despise the fathers.

Let the young Americans know that centuries ago, the Jews, in Germany and France, Spain and Portugal, Poland and Lithaunia, were prolific writers and diligent students, physicians and lawyers, philosophers and scientists.

And let us consecrate a wing for a free library, containing ancient and modern books of various authors and different languages. The library shall have its portals extensively open to the unaffiliated as well as to members, to strangers as well as to parishioners, and to non-believers as well as to pious worshippers, for thus says the Lord through one of the Talmudical sages: "Would to God they might have deserted Him and taken to study."

In the course of time we may introduce lectures by prominent speakers, upon enlightened subjects discourses on scientific themes, debates and other intellectual features. These novelties may bring about a revival. Our sons and daughters will imbibe Jewish doctrines, receive Jewish conceptions and conceive Jewish ideas, so as to become strict adherents to the ancestral faith, paternal religion and fatherly Deity, and this Temple will be proclaimed as the House of the Lord and Law, prayer and knowledge,

service and wisdom, worship and science, spirit and culture.

This abundance of dualities may change into potent factors to inaugurate peace, a conspicuous appellation of the Lord, as a prevailing dominent among us and all our brethren. AMEN!

ALL PRESENT ARISE!

In the name of the holy convocation, distinguished audience and illistrious congregation, I implore upon Thee, Lord of Hosts, God of Israel and Master of the universe, to hearken to the supplications, listen to the prayer and take heed of the petitions of all creatures, when earnestly beseeching, solemnly appealing, devoutly entreating, fervantly craving, ardently praying and humbly confessing.

Forgive their sins, excuse their errors, pardon their iniquities, mend their ways, direct their courses, command their actions, conduct their whims, instruct their fancies, grant their wishes, accord their desires, yield to their yearnings and cater to their wants. Enlighten the children, civilize the youth, and educate the adults. Assist the poor, support the needy, help the destitute and succor the indigent. Civilize the masses and educate the youth.

O, Heavenly Father, shower your blessings, confer benedictions and bestow graces upon this sacred concourse of pious men and religious women, in order that they may exercise mercy, employ charity, bestow pity and practise philanthropy toward all humanity, without any racial distinction, national discrimination, or prejudiced segregation.

Rock of our salvation! Bless this Synagogue, its officers, members, constituents, supporters and well-wishers. Make them succeed in all their strivings, ventures and undertakings. Bless all our brethren of this City, State and Country. Bless our co-religionists in the various continental countries; ameliorate their conditions, improve their positions and better their stipulations. Bless this glorious land of liberty, bless all its inhabitants, governors and rulers; bless all the civil, municipal and federal institutions. Bless the President of the United States and his advisory board of eminent men.

Have, O, Heavenly Father, you rDivine Presence perpetuated with this House of Holiness, that our progeny may imbibe the Psalmadic doctrine thus expressed: And the beauty of the Lord our God be upon us; and establish Thou the work of our hands upon us, yea, the work of our hands establish. AMEN!

על במתיך חלל

EULOGY

UPON THE PRESIDENT, WILLIAM McKINLEY (MAY HE REST IN PEACE), WHO FELL A PREY INTO THE MONSTROUS HANDS OF AN UNSPEAKABLE ASSASSIN, DELIVERED IN THE SYNAGOGUE OF THE CONGREGATION ANSHE RUSSIA, ON THE 19th DAY OF SEPTEMBER, THE VERY DAY WHEN THE SAINTLY REMAINS WERE ESCORTED BY THE FUNERAL PROCESSION TO THEIR EVERLASTING HABITATION AND ETERNAL REST.

With the Divine permission of the Omnipresent, and with that of the celestial concourse and terrestrial assembly, we have gathered here to hallow the memory of the President of the United States.

O, God, the Lord of Hosts! With a broken heart and trembling limbs we appear in Thy Place of Worship to hold memorial services over the great soul of our great President, William McKinley.

Heavenly Father! All secrets are revealed to you and all mysteries are disclosed before your Pres-

ence. You know our loyalty to the government, fidelity to the people and our devotion to the chief rulers, since these precepts are part and parcel of the Holy Law, which we zealously follow and ardently pursue.

O, Lord, God of all the spirits! Pour out thy wrath upon the vicious villian who dared to touch the Lord's annointed; let his wicked name be eradicated from the human roster, and his gloomy repute lost in oblivion. Accept, O, Lord! our fervent prayers in behalf of our martyred President; place, O, God! the sacred soul of William McKinley with the immaculate spirits of all righteous men, under your protective wing and sheltering pinion.

Rock of our salvation! Stay the hand of the destructive angel, that henceforth there shall be no more calamity, ruin and disaster, and that mischievous wretches may perish, dastardly miscreants decay and tyrannical brutes disappear from the universe.

Usher, O Lord! a pure animation within the heart, soul and body of all mankind, that they may turn wise, prudent noble and enlightened. May your blessings, Creator of Heaven and Former of earth, be also showered upon our newly-made President, Theodore Roosevelt. Be his continual guide, make him fairer than other children of men, pour grace

into his lips, gird a sword upon his thigh, set a sceptre in his hand, teach him to love righteousness and hate wickedness, anoint him with oil of gladness and rejoicing, be the myrrh and aloes of kindness and beneficence upon his robes, let his name be remembered for good and his fame last forever.

And you, angel of death, horrible annihialator! By putting your gruesome fingers upon such an exalted personage as William McKinley, you sealed your own fate, signed your own verdict and wrote your own decree! You are doomed now without deliverance. A double curse is pending on you and the sword of Damocles is hovering over your head, descending slowly but surley so as to accomplish the prophetical prediction (Isaiah XXV, 8.)

"He will swallow up death in victory, and the Lord God will wipe away tears from off all faces, and the rebuke of His people shall be taken away from off all the earth; for the Lord hath spoken it." AMEN!

גברת ערינה

To Mrs. McKinley:

Dear Madam:

The Jewish Citizens of the City of Newark, of the State of New Jersey offer their condolence to you, gracious lady, upon the untimely demise of the noble gentleman, the excellent sir, William McKinley, President of the United States of America, may his soul rest in peace forever and ever.

Like two holy blossoms sprouting out from a divine germ, your lamented husband and your virtuous self clung to one another all the days of your illustrious life, a mutual agreement held sway and a reciprocal accord reigned supreme. You were his delight, while he had been your pride, working together for the betterment of humanity and toiling simultaneously for the improvement of mankind, from early youth up to the unlucky hour, when the horrible bullet, piercing through the lungs, robbed a pre-

cious soul of a superior body, bereaved a faithfulwife of the devout husband, and removed a staunch ruler from a loyal people.

Distinguished woman!

You are not the only one afflicted to-day; there are hundreds and thousands of men and women who participate in your sorrow and share your misfortune.

The Cubans, Porto Ricans, and Philippinoes, whom the martyred President liberated from the Spanish oppression, yoke and subjugation, these people will bewail his terrible end and bemoan the fearful calamity.

The ways of Providence are unaccountable and the actions of the Almighty are incomputable. William McKinley, your meritorious husband, is immortal, everlasting, eternal and perpetual.

May God, the Lord of Hosts, King of the Universe, the creator of Heaven and Founder cf Earth, remember the name of William McKinley who has gone to his repose. Let his saintly soul enjoy eternity with the souls of the Patriarchs, Abraham, Isaac and Jacob, with the souls of the Prophets, Moses, Samuel and Isaiah, with the souls of the Priests, Aaron, Elijah and Jeremiah, with the souls

of the Kings, David, Solomon and Josiah, with the souls of the Scribes, Ezra, Daniel and Mordecai, with the souls of the Rabbis, Hillel, Saccai and Simon, with the souls of the Martyrs, Akiba, Lincoln and Garfield, and with the souls of all the righteous that dwell in Paradise. AMEN!

אדון רם ונשא

To the President:

MOST EXALTED SIR :

To you, the Chief Ruler of this glorious country, the United States of America, in the name of the Russian and Polish Jews, who have been transplanted, settled and become naturalized as citizens of the City of Newark, of the State of New Jersey, I tender condolence, offer solace and render consolation upon the affliction, bereavement, catastrophe, shock, violence and woe sustained by the American people as a whole in the untimely death of the great nobleman, William McKinley, at the bruitish hands of a savage ruffian.

As good, loyal and conscientious Jews, our grief

over the terrible murder is tenfold, inasmuch as we are repeatedly commanded by the Lord and the Law: "Thou shalt love thy neighbor as thyself." (Leviticus XIX, 18), commenting upon which, says the Talmud (Sabbath 31, a):

"Whatever hateful is to you,
Unto your neighbor do not do."

Moreover there is a septuary of Scriptural, Ecclesiastical and Talmudic precepts directing our courses. instructing the methods and constructing our ways in ragard to our mission, commission and submission to to the nations governments and their dominative power, namely:

1. "And seek the peace of the State whither I have caused you to be carried away, and pray unto the Lord for it; for in the peace thereof shall ye have peace." (Jeremiah XXIX, 7).

2. "My son, fear thou the Lord and the king, and meddle not with them that are given to chan ge." (Proverbs XXIV, 21).

3. "Curse not the king, no, not even in thy thought; and curse not the rich in thy bedchamber." (Ecclesiasles X, 20.)

4. "Then said Daniel unto the King: O, King, live forever. My God has sent his angel and hath shut the lions' mouths. that they have not hurt me, for as much as before Him innocence was found in me; and also before thee, O, King, have I done no hutr." (Daniel VI, 22 and 23.)

5. Be ye warned of secret societies, as they do not bestow favors upon men, but for their own interest." (Ethics II, 3).

6. "Pray for the peace of the government, for, were it not in deference thereof, men would swallow each other alive." (Ibid III, 2.)

7. "Let the Royal Majesty always lead you." (Lebahim 102, a.)

Furthermore, their is an injunction refraining the Jews from insurrection, rebellion and revolution (Kethubath III, a.)

"And loyal to the countries
Where they chance to dwell,
Against those several nations
They never should rebel."

We submissively bow before the Divine Providence, Whose ways are inscrutable to us mortals, and Whose means are incomprehensible to human beings, believing firmly that, as Joshua of old followed the course of his great teacher, Moses, so will you, as chosen by the people and anointed by the Lord, in the spirit of the proverb "Vox Populi vox Dei" similarly pursue in life the path of the sainted martyr, your predecessor, William McKinley, the path of justice, righteousness, love and mercy, exercising peace on earth and good will to all mankind, without any racial discrimination, and religious distinction. AMEN!

and does not go to another city, for there he may fare better.

תקנת יהושע בן גמלא שיהיו מושיבין מלמדי תינוקות בכל עיר — ב״ב כ״ו.

A law was introduced by Rabbi Yehoshua Ben Gamlo, that instructors for children be placed in every city.

תורה תחלתה גמ״ח וסופה גמ״ח.—סוטה י״ד.

The Torah begins and ends with Benefaction.

תשובה ומע״ט כתרים בפני הפורעניות.—אבות פ״ד.

Repentance and good deeds are as a shield against punishment.

תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם, שנאמר ד׳ עוז לעמו יתן ד׳ יברך את עמו בשלום.—סוף ברכות.

The disciples of the sages spread peace throughout the world, as it is said, "The Lord will give strength unto his people; the Lord will bless his people with peace."

fruit dealers (who sell fruit for high prices in time of need), those who lend away their money for interest, those who give small measures, and those who raise the price of things, the prophet said, "Saying, 'when will the new moon be gone that we may sell corn, and the Sabbath that we may set forth wheat?' making the epah small and the shekel great, and falsifying the balances by deciet." The prophet also says there: "The Lord hath sworn by the excellency of Jacob, 'Surely I will never forget any of their works."'

תנו רבנן, ג׳ צועקים ואינם נענים ואלו הן, מי שיש לו מעות ומלוה אותם שלא בעדים, והקונה אדון לעצמו, ומי שאשתו מושלת עליו· הקונה אדון לעצמו מאי היא? א״ד תולה נכסיו בנכרי, א״ד הכותב נכסיו לבניו בחייו, א״ד דביש ליה בהא מתא ולא אזיל למתא אחריתא·—ב״מ ע״ה.

The Rabbis taught us that three kinds of people cry for help and can not be helped. He who lends away his money without having anyone witness the act, he who takes a master for himself, and he whose wife rules over him. How may a man take a master for himself? Some say that he who says that the money he uses belongs to a stranger and not to him, makes the stranger his master. Some say that he who bequeaths his estate to his sons while he is still living, makes his sons his masters; and some say that it is he who is unfortunate in the city wherein he resides

and another that was recorded in a book at the time of his creation.

שלשה סימנין יש באומה זו, רחמנין בישנין וגמ"ח.—יבמות ע"ט.

This Jewish nation has three characteristics: (they are) merciful, modest (shameful) and performers of charitable deeds.

שיתין רהיטי רהיט ולא מטי לגברא דמצפרי כריך.—ב"ק צ"ב.

Sixty men may pursue one who has eaten his morning's meal, and they would not be able to catch him.

תניא אין בי"ד יכול לבטל דבר בי"ד חברו אא"כ גדול ממנו בחכמה ובמנין.—מגילה ב'.

We were taught that a judicial court cannot refute the verdict of another court, unless the members of the former are greater in wisdom (Knowledge) and in age.

תניא הכל בידי שמים חוץ מצינים ופחים.—כתובות ל'.

Every occurrence is so decreed by the Lord, that man should be affected by it, excepting cold and heat, which man can protect himself against.

תנו רבנן אוצרי פירות, ומלוי ברבית, ומקטני אופה, ומפקיעי שערים עליהם הכתוב אומר לאמר מתי יעבור החדש ונשברה שבר והשבת ונפתחה בר להגדיל איפה ולהגדיל שקל ולעוות מאזני מרמה, וכתיב שם נשבע ד' בגאון יעקב אם אשכח לנצח כל מעשיהם.—ב"ב צ'.

The Rabbis taught us that in reference to the

would be saved from falling into any of them, but if one pit were dug for the wicked man, he would fall into it.

שומע תפילה, בו"ד אינו יכול לשמוע שיחת שנים כאחד, אבל הקב"ה הכל מתפללים לפניו והוא שומע, והכל שוין לפניו הנשים והעבדים, עניים ועשירים, תרע לך שהרי משה רבן של כל הנביאים כתיב בו תפילה למשה, ובעני כתיב תפילה לעני כי יעטוף, זו תפיכה וזו תפילה להודיעך שהכל שוין בתפילה לפני המקום.—מד"ר פכ"א.

"Thou who listens to prayers." A man of flesh and blood cannot listen attentively to the conversation of two people who are talking at the same time. But the Lord hears the prayer of everyone of those who pray to him simultaneously, and everyone is equal before him; masters and servants, the rich and the poor. By this you may be convinced that it is so, for at the prayer of Moses, the greatest of all the prophets, it is written "A prayer of Moses" (Psalm XC, 1), and at the prayer of the poor it is written, "A prayer of the afflicted who are overwhelmed." (Psalm CII, 1), to show that the prayer of ALL is equal before the Omnipresent.

שלשה שמות נקראו לאדם, א' שקראו לו אביו ואמו, וא' שקראו לו אחרים, וא' שכתוב בספר תולדות ברייתו.—מד' שמואל פכ"ג.

Man is called three names, viz.: one that his father and mother called him, one that others call him,

anger and it will not make thee sin." But Rav said: "Weaken thy bad inclination and it will not cause thee to sin." We learned in the name of Eliazar ben Jacob, who said: "The Lord is the basin of Israel; just as a basin cleans the unclean, so also doth the Lord purify Israel. Which must go to which, the basin unto the uncleae or the unclean unto the basin? Of coursethe unclean must go to the basin and descend and dip his body there. But the Lord said: "I said thou shouldst come to pray in the synagogue of thy city; but if thou art not able to go (to the synagogue) pray on thy bed; and if thou art not able to do so, think (pray) in thy heart (mind). For it is written: 'Commune with your ownheart upon your bed, and be still. Selah!" Rabbi Yiddon said: "Providing that thou willst put an end to thy transgressions.' If thou hast done so, see what is written in the following verse: "Offer the sacrifice of righteousness." (Psalm IV, 5). I will take into consideration just as if thou hast done so."

ורחמנא לבא בעי.—סנהדרין ק׳.

The Lord requires a (tender) heart.

שב בירי לשלמנא וחד לעביד ביש.—סנהדרין ז׳.

If seven pits (obstructions) would be dug for the peaceful man (put in his way so that he stumble), he

ראשון שבגנבים גונב דעת הבריות.—מכילתא משפטים.

He who beguiles (the minds of) people is the greatest thief.

רב כהנא מאריך בתפילה, אמר אנא מבית עלי, כתיב על דבית עלי אם יכופר עון בית עלי בזבח ומנחה עד עולם, אבל מתכפר לו בתפילה. ירושלמי ר"ה פ"ב.

Rav Kohana used to take ample time for praying. He used to say: "I am a descendant of the house of Eli. It is written in reference to the house of Eli (Samuel I, XIII, 14) 'That the iniquity of Eli's house shall not be purged with sacrifice nor offering forever,' but it shall be purged with prayer."

רגזו ואל תחטאו, אמר ר' אליעזר ארגיז יצרך ואל יחטיאך, ורב אמר אכחיש יצרך ואל יחטיאך. תניא משום ר"א בן יעקב, מקוה ישראל ד', מה מקוה זה מטהר את הטמאים כך הקב"ה מטהר את ישראל, מי ראוי לילך אצל מי? מקוה אצל הטמא או הטמא אצל המקוה? הוי אומר הטמא צריך לילך אצל המקוה ולירד ולטבול אמר הקב"ה אני אמרתי להתפלל בבה"כ בעירך ואם אין אתה יכול לילך התפלל על מטתך, ואם אין אתה יכול הרהר בלבבך, שנאמר אמרו בלבבכם על משכבכם ודמו סלה. א"ר יודן ובלבד שתדום מעבירה שבידך, אם אתה עושה כן, ראה מה כתיב אחריו זבחו זבחי צדק, מעלה אני עליך כאילו עשית מזבח והקרבת עליו קרבנות הרבה, זבח אין כתיב כאן אלא זבחי, ובטחו אל ד', בטחו בי שאני משלם לכם שכר.—ילקוט תהלים.

"Stand in awe and sin not." (Psalms VI, 5). Rabbi Eliazer said: "Excite thy bad inclination to

קשין מזונותיו של אדם בקריעת ים סוף.—פסחים קי"ח.

The maintenance (nourishment) of man is just as serious a matter as the cleaving (dividing) of the Red Sea (when the Jews came forth from Egypt).

ר"א הקפר אומר אל תהי כמשקוף העליון שאין יד כל אדם יכלה ליגע בו, אלא כאסקופא התחתונה שהכל דשין עליה והיא במקומה עומדת.—אבד"נ פכ"ו.

Rabbi Elazar Hacapor said, "Be not like a lintel (the beam over the doorway) that can be touched, but be like the threshold (the lower beam) that is trampled by everyone and yet does not move from its place.

רבי אבוהו ור' חב"א איקלעו לההוא אתרא, ר"א דרש באגדתא ורחב"א דרש בשמעתא, שבקוהו כ"ע לרחב"א ואזל לגביה דר"א, חלש דעתיה, אמר ליה אמשול לך משל למה הדבר דומה לשני בני אדם אחד מוכר אבנים טובות ואחד מוכר מיני סידקית.—סוטה מ.

Rabbi Abuhe was once interpreting Haggada and Rabbi Hiyah Bar Aba was interpreting Hallocho. All the audience left Rabbi Hiyah and came to listen to Rabbi Abuhe. The former's feelings were consequently hurt, whereupon Rabbi Abuhe said to him, "I will give you an illustration: One man selleth precious stones and one selleth trifles. Who hath most clients?"

צדקה וגמ"ח שקולות כנגד כל המצות.—ירושלמי פאה.

Charity and Benefaction are equal unto all the remaining precepts.

צער בעלי חיים דאורייתא. שבת קכ"ח.

Cruelty to animals is forbidden by the Torah (by the written law of Moses.)

צריך אדם לצאת ידי הבריות כדרך שהוא צריך לצאת ידי המקום. שקלים ט'.

A person must try to please his fellow-men.

צריך אדם להחזיק טובה למקום שיש לו הנאה ממנו. מדב"ר פע"ט.

A man must be thankful to the place from which he derived some personal advantage.

צריך אדם להיות מושל בשל עצמו מבשל אחרים.—ילקוט תורה תשא.

A man must attend to his own affairs previous to those of others.

קבל האמת ממי שאמרו.—רמב"ם בהקדמה לאבות.

Accept the truth no matter who speaks it.

קבא מארעא, ולא כורא מאיגרא.—פסחים קי"ג.

Rather accept the contents of a quart that lies on the ground (near you) than try to get a bushelful which lies on the roof (far from you).

קדרה דבי שותפי לא חמימא ולא קרירא.—ערובין ג'.

Food which belongs to two partners and is cooked in one pot, will be neither warm nor cold, when one relies upon the other to take care of it.

עלמא בחרובא אשכחתיה, כי היכי דשתלי לי אבהתי שתלי נמי לבראי. תענית כ״ג.

I found this acacia tree in existence. As my parents had planted it for me, I will also plant one for my children.

ערות אשת אחיך, ויבמה יבא עליה, שניהם בדבור אחד נאמרו. מכילתא יתרו.

"Thou shalt not uncover the nakedness of thy brother's wife," and "Her husband's brother shall go unto her and take her to him to wife," were uttered by God at the same time. (Without any space of time between one and the other.)

עשרי לעזרא קאי אבבא, אמראי בר אורין הוא יא.

(יחוס עצמו העיקר.)

The rich people were wont to come to Ezra. He then said: "If the man is intelligent let him come in." By this he meant that the personal qualities are appreciated.)

פריון שבוים מצוה רבה היא. ב״ב ה׳

The freeing of the imprisoned is a precept of great value.

פעמים גברא דרחיצנא עליה, אדייה לנזיזה וקם. סנהדרין ז׳.

Sometimes the man upon whose friendship I depended lifts his weapon against me.

נשי דשכנציב הכי אמרי, ווי לאזלא ווי לחבילא.—מו"ק כ"ה.

The woman of Shkantsiv said: "After a person's death his wealth is discovered."

סהדי שקרי אאוגרייהו זילי.—סנהדרין כ"ט.

False witnesses are despised even by those who hired them to testify falsely.

סדר ההוצאה חצי הפרנסה.—מבחר הפנינים, שער החכמה.

Expenses properly made economize half of the support that a person gets.

סימן לשטות מילין.—זוהר בלק.

Much talking is a proof of foolishness.

סעודתך שהנאתך ממנה, משוך ידך הימנה.—גיטין ע.

Withdraw from delicious and very tasteful food, so as not to overfeed thyself.

סתרת זקנים בנין.—נדרים מ.

The pulling down by the aged is tantamount to building up, and the building up by young men is equivalent to pulling down.

עונשו של בדאי, שאפילו אומר אמת אין שומעין לו.—סנהדרין פ"ט.

The penalty of a liar is that even when he speaks the truth he is not believed.

עינא ולבא, תרי סרסורי דחטאה. ירושלמי ב"ר הל"ה.

The eye and the heart are two agents for iniquity.

מרגלא בפומיה דאביי, לעולם יהא אדם ערום ביראה, מענה רך משיב חמה, ומרבה שלום עם אחיו ועם קרוביו, ועם כל אדם, ואפילו נכרי בשוק, כדי שיהא אהוב למעלה ונחמד למטה, ויהי מקובל על הבריות.—ברכות ט״ז.

Abaye was wont to say: A person should always think of how to fear the Lord; he should answer softly and turn away wrath; he should speak peacefully to his brothers and relatives; even to pagans whom he meets in the street, so as to be beloved by God and be pleasant to his fellow-men and popular among them.

מרגלא בפומא דרבא, תכלית חכמה תשובה ומעשים טובים, שלא יהא אדם קורא ושונה, ובועט באביו ובאמו וברבו, ובמי שהוא גדול ממנו בחכמה ובמנין, שנאמר ראשית חכמה יראת ד׳.—ברכות י״ז.

Rove was wont to say: The purpose of wisdom (Torah) is repentance and benefaction. For a man shall not study the Scriptures and the Mishna and despise (dishonor) his father, his mother, his teacher, or HIM who is more learned and more aged than he is. For the Scripture says: "The fear of the Lord is the beginning of wisdom."

נוח לו לאדם שיפיל עצמו לתוך כבשן האש, ואל ילבין פני חבירו ברבים.—ברכות מ״ג.

A man should rather throw himself into a smelting furnace than ridicule another in public.

מי שלבו צר, לשונו רחב, מבחר הפנינים שב"ם

He whose heart is narrow has a wide tongue.

מנהג אבותינו תורה היא. מנחות ב

The custom of our forefathers is law.

מעשה ברבי חב"ת דאמר מוטב שיטלנה מי שנתנה, ולא יחבל הוא בעצמו, ע"ז יח

The story is told of Rabbi Hanina Ben Teradyon who said that it is better that He (God) should take it (the soul) than that man himself shculd harm it.

מאחז בזפת ידבק בידו, ומתחבר לרשע ילמד מדרכו,—בן סירא

Who toucheth pitch is thereby defiled. (Wicked associates corrupt good morals.)

משל אומר, טבא חדא ציפרא כפותא ממאה פרחין, —קהלת רפ"ד

There is a proverb which says, "A bird in the hand is worth a hundred in the air.

מן שטיא לית הנייא, אלא מן קצייא, מד"ר שה"ש

The pea-thorn is of no use to us (for it is barren), unless we cut it off (and make some utensils of it).

משל אומר עד דשמינא עביר קטין, נפשיה דקטינא נפקה, מד"ר איכה

That which is meagre dies away before that which is fat becomes meagre. (The poor man dies away before he sees the destruction of the wicked rich man.)

לא קפדה התורה לרדוף אחר המצות, אלא כי יקרא — קן,—כי תפגע, אבל השלום ; כתיב: בקש שלום ורדפהו,—ברייתא דפרק השלום,

The Torah does not require man to pursue the precepts (to devise how to fulfil them), but it said, "If a bird's nest chance to be before thee," "if thou meet thine enemy's ox"; but concerning peace the Lord says, "Seek peace and pursue it."

לעולם אל ישנה אדם את בנו בין הבנים,— שבת יוד

Never shall a man discriminate between one child and the rest of his children.

לעולם ילמד אדם את בנו אומנות נקיה וקלה,—קדושין פב

A man should always teach his son a good and honorable trade.

לשמור את דרך עץ החיים, דרך, זו דרך ארץ, ואח״כ עץ החיים זו תורה מד״ר ויקרא.

This is what is expressed by the words. "To guard the way which leads to the tree of life." By the word "WAY" "worldly pursuits" is meant; and by the term "TREE OF LIFE" "the law" is meant.

לשון חכמים ברכה, עושר, מרפא, —כתובות קנ

The conversation of the wise brings blessing, riches and health.

מאן דסייר נכסיה כל יומא משתכח אסתרא,—חולין קה

He who taketh good care of his property gaineth every day an Istro (a Persian coin).

foe, for he cannot see the faults of his friend nor the merits of his enemy.

לא לימא איניש לינוקא יהיבנא לך מידי ולא יהיב ליה, משום דאתי לאגמורי שיקרא, —סוכה מו

A person should not say to a child," I will and hen refuse to give it (to him), for that will teach the child to deceive.

לא נתנה תורה למלאכי השרות, ברכות כה

The Law (Torah) was not given to angels.

לולי המשתגעים נשאר העולם חרב.—הרמב"ם בהקדמתו לזרע'.

If it were for the (sake of) the insane the world would have remained empty and waste.

לין בלי סעוד. והשכם בלי תיב,—צוואת ר"י אבן תבון

Sleep over night without having eaten anything, and do not borrow and you will rise in the morning without any debt. (Testament of Rab. Yeh Eben Tiben).

לך לאומן שעשני ואמור לו כמה מכוער כלי זה שעשית,—תענית כ

"Go say unto my Creator, 'How ugly is your creation!'"

ללמדך ששקולה שנאת חנם כנגד שלוש עברות, ע"ז, ג"ע, וש"ד, יומא ט

The sin of causeless hatred is as great as the three iniquities of practising idolatry, uncovering the nakedness (lewdness), and committing murder.

when he departs from the world, his hands are open.

כשם שחייב אדם לצאת ידי שמים, כך חייב לצאת ידי הבריות,
מד״ת פקודי

A man must render himself grateful to the spirit of his fellow creatures as well as to the spirit of God.

כשם שמצוה על אדם לומר דבר הנשמע, כך מצוה שלא לומר דבר
שאינו נשמע,— יבמות סה

The sages said: "As it is the duty of a man to rebuke his friend concerning a thing which he is certain he will hearken to him, in the same way he is forbidden to rebuke him about a thing to which he will not give heed.

כתיב כל עוף למינו ישכון, ובן אדם לדומה לו,—ב״ק צב
(כל המחובר לטהוד, טהור,)

It is written (Ben Siro, 13) "Every bird associates with the birds of his species, and man associates with him who is his equal in rank."

כל שאינו מרחם על הבריות אין מרחמין עליו מן השמים,—שבת קנו

The Lord has no compassion on him who has no compassion on mankind.

לא לידן אינש למאן דרחים ליה, ולא למאן דסניה ליה דרחים ליה
לא חזי ליה חובה. דסניה ליה לא חזי ליה זכותא, — כתובת קה

A man should judge neither his friend nor his

כל המחניף לרשע סוף נופל בידו—סוטה מא

He who flattereth the wicked falleth eventually (as a prey) into their hands.

כל ימי עני רעים הם, – סנהדרין קא

"All the days of the afflicted are evil." Ben Siro says that even his nights are afflicted. The roof of his house is lower than all the others, and his vineyard is on the top of the mountains.

כללו של דבר אל ישנה אדם ממנהג הבריות, —דא"ז פ"ה

A person should not act differently than it is the custom of his fellow-men to act.

כל מלכות שאין לה יועצים אין מלכות, —פדר"א פ"ג

Any kingdom that has no councillor is no kingdom.

כמשלם שערי מכדא, נקייש ואתא תגרא בביתא, —ב"ו נט

The consummation of the wheat from the bushel brings dissent into the house.

כל שאינו מפרנס אביו ואמו, באילו מעיד עדות שקר בעצמו, תד"א רבא.

He who doth not support his father and mother is as if he bringeth false witness against himself.

כשאדם בא לעולם, ידיו קפוצות, לומר כולי שלי וכשנפטר ידיו פשוטות, —מד"ר קהלת

When a man is born, his hands are closed, to indicate that all the world belongs to him; but,

כל אדם שיש בו תורה ואין בו יראת שמים, דומה לגזבר שמסרו לו
מפתחות הנימיות, וכו' — שבת לא

Any man who possesses some knowledge (of the law) but has no fear of the Lord is likened unto a treasurer to whom the interior keys of a safe were delivered, and the exterior keys were not delivered. How can he open the safe?

כל באי עולם גוררין ומניחין, ואינן יודעין למי הן מניחין, — ירוש' שבת.

Every living thing tries to accumulate too much of everything, but no one knows what will become of it later.

כל הבורח מן השררה, שררה רודפת אחריו, — מד' תנחומא.

He who shuns high rank, high rank follows him.

כל הכופר בגמ"ח, ככופר בעיקר, — מדר' שמואל פכ"ג

He who denies the precept of performing charitable deeds (he who is not charitable), is considered as one who denies the existence of God.

כל הכועס, כאילו עובד עבודה זרה, ברמב"ם הל' דעות ובזוהר ויצו

As soon as a person grows angry he is apt to commit an error. He who becomes angry is considered as if he would commit idolatry.

כל הלומד תורה ואינו חוזר עליה, דומה לאדם שזורע ואינו קוצר —
סנהדרין צט.

He who studieth the Law but does not review it (from time to time) is likened unto one who sows his seed, but reapeth not the grain thereof.

כבודו של אדם כסותו, —מדת"ח צו.

The clothes of a man cause him to be respected.

כדור כן נשיא, ירוש' סנהדרין

As the generation so is the Nosi (Prince or Judge)

כח דהתירא עדיף—גיטין מ"א

A lenient rule is better than a harsh one.

כי רחימתן הוות עזיזא אפותיה דספסירא שכיבן,—סנהדרין ז'

When my wife and I loved each other we could have slept both on the edge of a sword, but now when our love is not so great, a bed of sixty cubits is not spacious enough to accomodate us.

כי קולך ערב בתפילה ומראך נאוה בתלמוד תורה, ד"א קולך ערב בתפילה, ומראך נאוה במעשה הטוב.—מד"ר שמות

For sweet is thy voice when thou prayest and thy countenance is comely when thou studiest the law. Another interpretation of the verse is: Thy voice is sweet when thou prayest and thy countenance is comely by benefaction."

כיון שנברא הברזל, התחילו האילנות מרתתים, וכו'—עץ מכם—ואין אחד מכם נזוק,—מד' ב"ר

When the iron was created, all the trees began to shiver. The iron then asked them, "Why are ye shivering? If a piece of your wood would not enter me for a handle, none of you would be harmed.

יש מאכיל לאביו פסיוני וטורדו מן העולם, ויש מטחינו ברחיים ומביא לחיי עוה"ב —קדושין לא

Although one may feed his father with quails (still) for not showing him a friendly mien, his existence (the son's) will be shortened.

יש שנכוה בפושרים; ויש שאינו נכוה אפילו בחמי חמין—ברכות טז

Some are scalded with luke-warm water, and some people even with boiling water are not burnt.

ישראל אומרים; רבש"ע הנשיאים חוטאים ומביאים קרבן, ומתכפר להם, משיח הוטא ומביא קרבן ומתכפר לו, אנו, אין לנו קרבן. א"ל, ואם כל עדת בני ישראל ישגו, וכו' א"ל עניים אנו ואין לנו להביא קרבנות, א"ל, דברים אני מבקש שנאמר קחו עמכם דברים, —מד"ר שמות

The congregation of Israel said to God: "Master of the world! If the princes sin, they bring a sacrifice unto thee and their sin is expiated. If the priest that is anointed sins, he offers a sacrifice and his sin is purged. But we have no atonement". Then the Lord answered them: "Is it not written (Leviticus IV, 13) 'And if the whole congregation of Israel sin trough ignorance, etc., etc., then the congregation shall offer a young bullock for the sin' ?" So the Congregation of Israel answered: "We are poor and we cannot afford to bring sacrifices". Then the Lord answered them: "I demand words, but not sacrifices." For it is written: "take with you words and turn to the Lord."

טוב ד. לקויו, יכול לכל ת״ל לנפש תדרשנו, קרוב ד. לכל, יכול לכל ת״ל לכל אשר יקראהו באמת,—מד״ר

"The Lord is good to those who wait for him." (Lamentations III. 25.) We could think that He is good to everyone; it therefore says (there) "to the soul that seeketh him." "The Lord is near to all." (Psalm CXLV). We could think that He is near to everyone, therefore it is written (there) "to all that call upon him in truth."

יכלכל דבריו במשפט, תהלים קיב. לעולם יאכל אדם וישתה פחות ממה שיש לו, וילבש ויתכסה במה שיש לו, ויכבד אשתו ובניו יותר ממה שיש לו—חולין פד.

"He should guide his affairs with discretion." (Psalm 112) A man should always eat and drink less than he has, clothe himself with as much as he can afford, but honor his wife and children more than he is able to do.

ימי האדם שלושה, אתמול עבר זמנו, והיום הוא חולף ואינו ומחר סתום ואין מי יבינו, — תחכמוני שער מד.

The days of man are three: yesterday has already passed; to-day is passing and will be no longer, and the morrow is obscure, for no one knows what it has in store.

ינקותא כלילא דוורדא, סבותא כלילא דחילפי,— שבת קנא

Youth is a diadem of roses, old age is a crown of thorns.

זמותי בל יעבר פי תהלים י״ז אמר: איכו זממא נפל בפומי ולא אמר הא מלתא,—יבמות קז.

"I am determined that my mouth shall not transgress." (Psalm XXVI, 3.) He (David) said, "I wish I would have had a bridle in my mouth and should not have uttered these words."

זימנין שושנה א״שתכחת בין קוצים,—תקוני זוהר.

Among thorn bushes we may sometimes find a rose.

חותמו של הק״בה אמת.— שבת נה.

The seal of the Lord is "Truth," (Emes.)

חיי, בני, ומזוני לאו בזכותא תליא, אלא במזלא, —מו״ק כח

Life, children and nourishment (to be given to man) do not depend upon the merits of a man, but upon his fortune. (Moed Koton 25.)

חכם עדיף מנביא,— ב״ב יב

A wise man occupies a better position than a prophet.

חכם קודם למלך, — הוריות יג

A wise man precedes a king.

חמירא סכנתא מאיסורא,— חולין יוד

Danger is a more serious offence than illegality.

טב לביש לא תעביר, וביש לא ימטא לך,— מב״ר פ׳ כב.

People say: Do not favor a wicked person and no evil will befall thee.

words (Speak not words such that thou wouldst have to repent for having uttered them.)

ובחרת בחיים, זו אומנות,—ירושלמי פאה פ"א

The Scripture says "And thou shalt choose life." By this is meant a trade. (Every man should learn a trade)

ווי לה לחדא דאזלא ולא אתיא ! מאי היא? אר"ח ינקתא,—שבת קנב

Woe ! There is one thing, which, when it departs, returns no more. Rabbi Chaninah said, "By this the days of our youth are meant."

ומפני מה נברא העולם הזה בה"א (ה)? העולם לאכסדרה הוא דומה שכל הרוצה לצאת יוצא—מנחות כט,

Why was the world created by the letter "Hei" (ה)? Because this world is likened unto a gallery, whence whoever wants to depart can do so.

אל יאמר אדם אהוב את החכמים ואשנא את הטפשים, אלא אהוב את כולם — אבות דר"נ

How may hatred toward one's fellow-man be illustrated? A man should not say "Love the Disciples of the Wise and despise the ignoramus," but (he should say) "Love everyone."

זכות מלאכה עומדת במקום שזכות אבות אינה יכולה לעמוד,— תנחומא ויצא.

The merits of a trade (work) should aid in such cases where paternal merits could not help at all.

התשובה לחוטאים, כמו הרפואה לתחלואים,—תהכמוני שער מ׳ ד

Repentance is as good for sinners as a remedy for a disease.

ואני תפלתי לך ד׳, וכו׳ לכל דבר נתן הקב״ה זמן ועת, חוץ מן התפילה אימתי שיתפלל ונענה שנאמר כי לכל חפץ יש עת ומשפט, למה ? שאלו היה אדם יודע אמתי הוא מתפלל ונענה, היה מניח כל הימים ולא היה מתפלל אלא באותו יום, אמר הקב״ה לפיכך אינו מודיע לך אמתי את נענה כדי שתהא מתפלל בכל שעה, שנאמר בטחו בו בכל עת, — מד״ר אגדה בראש׳ פ׳ ע״ו.

"But as for me, my prayer is unto Thee, O Lord, in an acceptable time." (Psalms LXIX 14.) The Lord has fixed a certain time for everything and every object, except the time of praying, when someone could pray and be answered. For it is written (Ecclesiasticus VIII, 6) "To every purpose there is time and judgment." Why is it so? Why was there no time fixed for praying? For if a man could know the acceptable time when he could pray and be answered, he will never pray except that time. Therefore said the Lord: "I will not let thee know when thou couldst be answered, so that thou shouldst pray all the time, as it is written (Psalm LXII, 8): "Trust in me all the time."

ואל תשתחוה לדבריך, — דא״ז פ״ב

(ר״ל אל תדבר דברים שצריך אח״כ להתחרט ולהשתחוה להם)

Thou shouldst not bow down unto thine own

associate with her husband to mingle wine and strong drink with him. For through the beauty of woman many people were corrupted (destroyed), and many strong men have been slain. Many were the wounds of those who went around looking for opportunities of prostitution. Like a spark that kindles up a big fire (is their destruction, which ruins all their belongings). Like a cage full of birds, so also is their house full of cunning (deceit). Withold the fool from coming into thy house. Many should be those who wish thee peace, yet disclose thy secrets to but one out of a thousand (friends). Even from her who lieth in thy bosom (thy wife) thou shouldst keep the opening of thy mouth. Do not care about to-morrow's tribulation, for thou knowest not what will occur to-day. Possibly thou shouldst not be to-morrow, so thou wilst have grieved about a day that is not thine.

השוטה לאו סמיה בידן, אין בידנו לרפאותו) —גיטין. ע

We have no remedy for a fool whereby to make him wise.

השלום שקול כנגד הכל,—ספרא בחוקתי.

The value of peace excels that of everything else.

him "Master, where art thou going?" So he told them that he goeth to do a charitable deed for the guest that is in his house. "And hast thou guests every day?" they asked him. "Is not this poor soul within the body a guest? To-day it (soul) is here, tomorrow it is not here".

המתמנה לרב בכסף אין קורין אותו רבי והטלית שעליו כמרדעת של חמור.—ירושלמי בכורים פ״ג.

He who is appointed to a high office (   ) that he bought with money, is not given the honorary title of Rabbi, and his garb of dignity is not more honored than the saddle that is on the back of an ass.

העולם בלא שבת כמבעת בלי חותם.—שבת נ״ם.

The world without the Sabbath day would be like a ring without a seal.

העלים עיניך מאשת חן פן תלכד במצודתה, אל תט אצל בעלה מסך עמו יין ושכר, כי בתואר אשה יפה רבים הושחתו ועצומים כל הרוגיה רבים היו פצעי רוכל הטרגלים לדבר ערוה, כניצוץ מבעיר גחלת, ככלוב מלא עוף כן בתיהם מלא מרמה, אל תצר צרת מחר, כי לא תדע מה ילד יום, שמה מחר בא ואיננו. נמצא מצטער על העולם שאינו שלו, מנ רבים מתוך ביתך ולא הכל תביא ביתך רבים יהיו דורשי שלומך, גלה סוד לאחד מאלף. — יבמות ס״ג:

Turn thy eye away from a graceful woman, lest thou shouldst be taken into her net. Do not

destroyers and they that made thee waste shall go forth from thee.) (Iesaia 50).

היינו דאמרי אינשי נפש נמלא סבי דטעוני משכי דוגזי.—סנהד׳ נ״ב
(לפעמים הגמלים הזקנים טוענים עורות היונקים.)

There are many old camels that bear the hides of young ones that have already died.

הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים.—ברכות ל״ג.

Everything is directed by the hands of God, except the fear of Heaven (God), (for man is led to take it for himself.)

הכל תלוי במזל אפילו ס״ת שבהיכל.—זהר נשא.

Everything depends upon its planet (luck); even the Scroll of the Torah that is in the Holy Shrine.

הלל אמר דעליך סני לחברך לא תעביד.—שבת ל״א.

Hillel said: "Do nothing unto another that you would not have done unto yourself."

הלל הזקן בשעה שהיה נפטר מתלמידיו היה מהלך והולך עמם, אמרו לו תלמידיו: רבי להיכן אתה הולך? אמר להם: לגמול חסד עם הדין אכסניא בגו ביתא, אמרו ליה: כל יומא אית לך אכסניא? אמר להם: והדין נפשא עלובתא לאו אכסניא היא בגו גופא? יומא דין היא הכא למחר לית היא הכא. מד״ר בהר.

הלשון קולמס הלב.—ח״ה שער הענוה.

Hillel the Elder, when departing from his disciples (from the Beth Hammidrash), was wont to go with them a little way. Once they asked

הדיוט קופץ בראש.—מגילה י"ב.

"The Ignoramus is the first to break in with his opinion."

הוי דן את דבריך עד שלא תוציאם מפיך.—דא"ז פ"ג.

Think over the words that thou goest to speak before thou bringest them forth out of thy mouth.

הזמן ישלח את הזבוב, ויתן את הנשר בכלוב.—בן המלך והנזיר.

Time can send a fly which will ensnare the eagle in a bird cage. (Ben Hamslech Vehanozir).

הזאב מחלף שערו ולא טבעו.—מבחר הפנינים שער הענוה.

The wolf changes his color but not his nature

החברים המוכיחין אותך תאהבם ביותר.—אדר"נ פכ"ט.

Love mostly those friends who rebuke you.

החושד את חברו בדבר שאין בו צריך לפייסו.—ברכות ל"א.

He who suspects his friend to have been guilty of something of which he actually was not, must ask for his pardon.

היתה לפניו גחלת ונפח בה בוערה, רקק בה וכבת.—מד"ר בהר.

There was a living coal before him. He blew upon it and kindled it up; then he spit upon it and it was extinguished.

היינו דאמרי אינשי מיניה וביה אבא ליזיל ביה נגרא.—סנהדרין ל"ט
(מהרסיך ומחריביך ממך יצאו.)

People say, "From the trees of the forest we take a handle for the axe to cut them out. (Thy

דזקיף ליה זקופא כדיותקיה, לא נימא לחבריה זקיף ביניתא.—ב׳מ נ״ט.

People say: One whose relative was hanged shall not say to his friend "hang this fish up".

דריש רבא בר מרי יושב עולם לפני אלהים, אימתי יושב עולם לפני אלהים בזמן שחסד ואמת מן ינצרוהו.—ערובין פ״ו.

Rabbi Bar Mori expounded: "He shall abide before God forever; mercy and truth will be prepared to preserve him." When shall he abide forever before the Lord? When he will exercise mercy and truth.

דרך ארץ קדמה לעץ החיים.—תדא״ר פ״א.

Manners were created before the Tree of Life.

האמת כבד על כן נושאיו מעטים.—מדרש שמואל.

"Truth" is very heavy; therefore those that carry it are very few.

האבות היו עקרים, ע״פ יונתי בחגוי הסלע.—בר״ר פמ״ה.

The Patriarchs were barren (childless).

הבטלה מביאה לידי זימה, לידי שיעמום.—כתובות נ״ט.

Idleness causes a man to commit suicide.

הגבן לא יראה גבנתו.—בספר מנחה חדשה.

He who is crook-backed does not see his hunch.

הדא עוברתא דכרמא דלא אתכפיאת עד דהיא רטיבא, כד קישש לית ארת יכיל.—מדרש משלי פכ״ב.

If the vine of the vineyard was not bent while it was moist, it can not be bent when it is dry.

house, prays the Lord to aid him complete his work successfully.

דדא ביה כולה ביה, דלא דא ביה מה ביה? דא קני מה חסר? דא לא קני מה קני.—נדרים מ״א.

He who possesseth some knowlege possesseth everything. If he hath not knowledge, what hath he then? He who acquireth it (knowledge), what doth he lack? If one hath not acquired it what other valuable thing could he have gained.

דבי ר׳ ישמעאל תנא גדול השלום שאף הקב"ה שינה בו.—יבמות ס״ה.

We were taught by Rabbi Ishmael, that peace is such a great (essential), that the Lord himself had made a change of words, only to preserve peace.

דברים היוצאין מן הלב נכנסים בלב.—ברכות ק"ב.

Words that come forth from the depth of the heart enter directly into the heart.

דבעי למימר כדיבא אמר מילין דקשיט בקדמותא.—זהר שלח.

He who wants to speak falsehood, let him speak some truth at the beginning.

דברי תורה קשין לקנותם ככלי זהב ונוחין לאבדם.— חגיגה ט״ו. ירושלמי חגיגה פ״ב.

To acquire knowledge is as difficult as it is to secure golden vessles; but it can be lost as easily as the glass vessles are lost

גדול הנהנה מיגיעו יותר מירא שמים.—ברכות ח׳.

He who enjoys the products of his own labor is considered greater than he who fears Heaven.

גדול המעשה יותר מן העושה.—ב״ב ט׳.

He who persuades others to give charity is considered greater than he who gives charity himself.

גדול כבוד הבריות שדוחה לא תעשה שבתורה.—שבת פ״א.

Respect for man's fellow-man is a great thing, for it abolishes the force of a negative precept.

גדולה הכ״א יותר מקבלת פני השכינה.—שבועות ל״ד.

The hospitable reception of strangers is greater than the reception of the presence of the Schechinah.

גמלא אזיל למבעי קרנא, אודנא דהוו ליה גזיזן מיניה.—סנהדרין ק״ו.
(המבקש יותר יבוא לידי חוסר.)

People say, "The camel wished to have horns, wherefore his ears were cut off. (He, who wishes for more, losses the little he has.)"

גם המקבל את חברו בסבר פנים יפות, אפילו לא נתן לו כלום כאילו נתן לו כל מתנות שבעולם.—אבדר״נ פי״ג.

He who receives his friend with a friendly mien, although he gave nothing, is considered to have given all the gifts of the world.

גנבא אפום מחתרתא רחמנא קרי.—ברכות ס״ג.

The thief, when digging through his neighbor's

world into the hands of watchmen.

בשר ודם מתנתם מעוטה וחרפתם מרובה.—ירושלמי ב"כ ה"ה.

The gifts of flesh and blood (man) is very little, but his shame is great.

בשלשה דברים הארם נכר בכוסו, בכיסו ובכעסו, ואמרי לה אף בשחקו. —ערובין ס"ה.

The character of a man may be judged from three things, namely: how he acts when he has his cup (of stimulant beverage), how he deals when he must use the money of his purse, and also according to how he acts when angered.

בשעה שדיבר אבדן לשה"ר על ר' ישמאל בר"י נצטרע הוא וטבעו שני בניו ומיאנו שתי כלותיו.—יבמות ק"ה.

When Abdam defamed Rabbi Ishmael Ben Iosi, he (Abdam) was stricken with leprosy, two of his sons were drowned, and two of his daughters-in-law demanded to be separated from their husbands.

גבור שבגבורים העושה שונאו אוהבו.—אבדר"נ פכ"ג.

The greatest hero is he who has the ability of turning his anemy into his friend.

גדולה שמושה יותר מלמודה.—ברכות ז'.

The service done to wise disciples (Talmud Hohom) is of greater importance than the study of the Law itself.

בין חייתא למחבלתא אזיל ברא דעלובתא.—מד"ר פ״ס.

People say: When the mother (of a new born baby) relies upon the midwife to take care of the child, and the midwife trusts the mother to take care of it, the out come is that the child of the suffering mother dies.

במדי גמלא אקבא רקדא.—יבמות מ״ה.

(הרוצה לשקר ירחיק עדותו. עין הרא פרק ש"ה.)

The camel boasted that in Medea he danced with in the circle of a pail. (He who wants to deceive about some occurrence says that it happened at a distant locality, so that his deceitfulness may not be detected.

בני אדם דומין לעשבי השדה: הללו נוצצים והללו נובלים.—ערובין נ״ד.

The man kind is as the grass of the field, some are flowered while others are faded.

בר ברך קירא ליזבון, ואת לא תצטער.—סנהדרין צ״ה.

Though thy son's son sell wax, (an abominable article), be thou not afflicted about it.

בראש כל אסון אנא חמרא,—ב"ב נ"ח.

(האסון היותר גדול האיש השותה שכור.)

Wine, lead to every injury. (Intoxication may lead to any misfortune.)

ברוך המקום שמסר עולמו לשומרים —ע"ז מ'.

Blessed be the Omnipresent who delivered His

בא לכלל כעס בא לכלל טעות.—ספרי מטות.

As soon as a person grows angry he is apt to commit an error

ובדיל רבה אכיל תלמידא.—יומא ע"ה.

People say: The scholar eats (lives) through the merit of the instructor.

ברמים תרתי משמע.—מגילה י"ד

Blessed be thou who has kept me this day from shedding blood. By the word (Bedomim) blood, we understand two kinds of blood.

בהדי הוצא לקי כרבא.—ב"ק צ"ב.

People say: That, when the thorn bushes are plucked off, the useful vegetables (cabbage) is also plucked off (unwillingly) (On account of the guilty person the innocent is also punished sometime.)

בוצין בוצין מקטפיה ידיע.—ברכות מ"ה.
(כמו במעלליו יתנכר נער.)

People say: By the blossom that is cut off, we can judge how the fruit will be (whether bad or good).

בטלה מביא את האדם למיתה.—אבדר"נ רפ"א.

Idleness couses a man to commit suicide.

בירא דשתית מיניה מיא לא תשדי ביה קלא.—ב"ק צ"ב.

For people say, "Throw no stone into the well from which thou drinkest water".

אם נותן פרוטה לעני זוכה ומקבל פני שכינה.—ב"ב י'.

If a man gives a pruto (a coin of very little value), he is mendered meritorious to behold the Divine presence.

אנדריאנוס קיסר אמר ליה לרב יהושע גדולה היא הכבשה שעומדת בין שבעים זאבים, אמר ליה גדול הוא הרועה שמצילה.—מד"ר אסתר.

Emperor Andrionis, said to Rav Ioshua; "Wonderful that a lamb among seventy wolves can be saved from their ferocity". Rav Ioshua answered, "More wonderful is the shephard who guards and rescues the lamb from the seventy wolves". (Jewish Race is referred to as sheep and God as Shephard. The seventy wolves as all the other nations).

אסא דקאי ביני חילפי אסא שמיה ואסא קרו ליה.—סנהדרין מ"ד.

A rose, though standing among thorn-bushes, still retains its name and is called by it.

אסתירא בלגינא קיש קיש קריא.—ב"מ פ"ה.

If a coin be put into an empty pitcher a great rattle would be heard therefrom.

אפילו אתה מושלם בכל המעלות, אם אין בך ענוה אתה חסר.—כלה רבתי פ"ג.

Even if thou hast attained the perfection of men, but thou possessest not meekness, there is still something that thou lackest.

may get it by his tongue, and he who seeketh death may also receive it by his tongue.

The tongue is the pen of the heart. (Hovas Alvovas Shaar Hoanva)

אמרו ליה ייתין בני עממין לשלם דעבדין עובדא דאהרן, ולא ייתי בני אהרן לשלם דלא עביד עובדא דאהרן.—יומא ט״ז.

They said to him: "Let the children of the nations go in peace, for they follow the deeds of Aaron (pursuing peace) and let the children of Aaron not dwell in peace, for they do not act as Aaron did".

אמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט—קדושין כ״ה.

When one says, "This (article) I give to God" it is considered as if it were being delivered into the hands of man.

אמרו עליו על ר׳ יוחנן בן זכאי שלא הקדימו אדם שלום מעולם ואפילו נכרי בשוק.—ברכות י״ז.

People said about Rabbi Yochanan Ben Zachai, 'That a person, even a pagan, never greeted him first (as he was always careful to greet others first)".

אם תכה את האויל, עד שאתה מעלה את השבט להיות שונה בו הוא כבר שכח את הראשון.—מד״ת כ״ד.

Though thou shouldst flay the fool, while thou liftest thy rod to repeat it on his back, he forgets the pain of the first stroke rod.

anything else?" So they said to him: "We need thy prayer (Blessing)." Then he said unto them: "If you need my prayer—My God Almighty give you mercy".

אמר לו רב לרב כהנא הפוך בנבילתא ואל תיפוך במילי.—פסחים קיג.

Rav said to Rav Cohano, "Rather handle a carcase of an animal (do any derogatory work) than alter your word."

אמרו לו אומה זו משולה לעפר ומשולה לכוכבים, כשהן יורדין יורדין עד לעפר, וכשהן עולין עולין עד לכוכבים.—מגילה ט״ז.

They told him that this Jewish Nation is likened unto the stars and the dust, for when they rise they ascend to the stars, and when they descend they reach to the dust. (Megila 16)

אמר ליה הקב״ה ללשון, כל אבריו של אדם זקופין ואתה מוטל, כל אבריו של אדם מבחוץ ואתה מבפנים, ולא עוד אלא שהקפתי לך שתי חומות אחת של עצם ואחת של בשר. מה יתן לך ומה יוסיף לך לשון רמיה, כדאמר רבי רבעי חיים בלישניה, דבעי מיתה בלישניה —ערכין ט״ו.

(והחכם מכ״א אמר שומר פיו ולשונו וכו׳. משלי י״ח.)

The Holy One, blessed be He, said to the tongue, "All the members of the human body are in a standing position, only thou art in a lying position; all members are external only thou are intemal; moreover have I surrounded thee by two walls, one of bone and the other of flesh. What shall be given unto thee? or what shall be done unto thee, thou false tongue? For Rovo said, "He who seeketh life

another one's oath, is as if he took the oath himself.

אמר שמואל אסור לגנוב דעת הבריות.—חולין צ״ד.

Sameul said, "It is forbidden to deceive the minds of people".

אמרי אינשי איתתך גוצא גחין ולחיש לה.—ב״מ נ״ט.

People said, "If thy wife be of low stature, bow down and listen to her advice".

אמרי אינשי ברכושתא ושונרא עבדו הלולא מתרבא דביש גדא.—סנהדרין ק״ה.

The mouse and the cat prepare a banquet of the fat of the unfortunate. (Two enemies often join together to take revenge of their other foe.)

אמר לה ינאי מלכא לדביתיה אל תתייראי מן הפרושין ולא ממי שאינן פרושין אלא מן הצבועין שדומין לפרושין, שמעשיהם כמעשה זמרי ומבקשין שכר כפנחס.—סוטה כ״ב.

King Yanai said to his wife, "Do not fear the Perushim nor the non-Perusian, but fear those hypocrites, who claim to be Perushim, they are as wicked in their actions as Zimri, and demand a recompense as that of Pinchas".

אמר להם הרי הכסף והרי הדורון והרי אחיכם, צריכים אתם מלתא אוחרי? אמרין ליה צלותך אנן בעיין. אמר להם אם צלותי אתון בעיין „ואל שדי יתן לכם רחמים״.—מד״ר ר״א.

He said unto them: "Here is the money, here is the gift and here is your brother. Do you need

אמר רשב״י אין אומרין בקרו גמל, בקרו חזיר, אלא בקרו טלה — חגיגה ט׳.

(זה ת״ח שפירש מן התורה,)

Rabbi Simon Ben Yohoi said, "People would not say, examine this camel or this hog as to whether it is fit to be sacrificed (for they are absolutely forbidden to be sacrificed as an offering to the Lord even when they are without any defect). but they would say. "Examine this lamb, (which is perfectly admitted to be sacrificed but may be excluded on the ground of having a defect)".

אמר רשב״י ארבעה דברים הקב״ה שונאן הנכנס לביתו פתאום, ואין צ״ל לבית חברו —נדה ט״ז.

Rabbi Simon Ben Yohoi said, "There are four things that the Holy One, blessed be He; abhors; and one of them is when one enters his own house suddenly; how much more so when one enters his friends house unexpectedly".

אמר רבי לדידי חזי לי ספרא דאדם הראשון וכתיב ביה שמואל ירחינא אסיה דרבי וחכים יתקריא ורבי לא יתקרי.—ב״מ פ״ה.

Rabbi said, "I had seen a book of the time of Adam, (the first man) in which it was writen that Samuel Yarchinoo would be called Hacham (an intelligent man) but he would not be called Rabbi".

אמר שמואל כל העונה אמן אחר שבועה כמוצא שבועה מפיו דמי. שבועות כ״ט.

Samuel said, "He who answers "Amen" after

not ploughed and not sown, but they grow up by themselves".

אמר ר' לוי אם אין לך מה ליתן לו נחמהו בדברים.—מד"ר פל"ד.

Rabbi Levi said: "If you have nothing to give the poor, comfort him with words".

אמר ר' לוי מצינו בתורה, בנביאים ובכתובים שאין הקב"ה חפץ בקולסו של אדם רשע.—מד"ר פט"ז.

Rabbi Levi said: "We find throughout all Scripture that the Holy One-Blessed be He-does not wish the wicked to praise him".

אמר ר' שמעון בר נחמן לכל יש תמורה חוץ מאשת נעורים — סנהדרין כ"ב.

Rabbi Simon said: "Everything can be exchanged except the woman that one marries in his youth".

אמר רב ששת משום ראבע"ז כל המספר לשה"ר, וכל המקבל לשה"ר, וכל המעיד עדות שקר בחברו ראוי להשליכו לכלבים.—פסחים קי"ח.

Rav Sheshes said in the name of Rabbi Eliazar Ben Azaryah: "He who goes about slandering others, he who received the slander and he who bears false witness against his neighbor, deaerve to be thrown to the dogs to be eaten by them".

אמר רב ששת חוצפא מלכותא בלא תאגא היא.—סנהדרין ק"ה.

Rav Sheshes said, "Arrogance is a great quaen, the crown is the only thing it lacks".

אמר ר׳ יצחק אוי לו לצועק יותר מן הנצעק —ב״ק צ״ג.

Rabbi Isaac said: "The plain tiff must suffer more than the defendant".

אמר ר׳ יוחנן כל המספר לשה״ר כאילו כופר בעיקר ואין לו חלק לעולם הבא, ומגדיל עונות עד לשמים ונגעים באין עליו וראוי להשליכו לכלבים ולסקלו באבן.—ערכין ט״ו.

Rabbi Yohanan said: "He whose tongue speaketh evil (a talebearer) is considered as if he denied the existence of God; he has no share in the world to come, he raises his inquities unto the sky; plagues are inflicted upon him and he deserved to be lapidated".

אמר ר׳ יוחנן גדולה לגימא שמרחקת את הקרובים, ומקרבת את הרחוקים, ומעלמת עינים מן הרשעים, ומשרה שכינה על נביאי הבעל, ושגגתו עולה זדון.—סנהדרין ק״ג.

Rabbi Yohanan said: That food is great, for it causes those who are near to be distand and those who are dietand to be near; it turns the eye of the Lord from the wicked, it causes the divine presence, (Schina) to rest among the prophets of the idol Baal, and when not given in error to him who needs it, has the result of a sin committed presumptuously.

אמר ר׳ יהושע בן פזי הקוצים הללו לא נחרשים ולא נזרעים ומאליהן הן יוצאין.—ב״ר פמ״ד.

Rabbi Joshua Ben Pazi said: "The thorns are

little streams of water, which when filled with water gradually grow larger and larger".

אמר רב חסדא כל החולק על רבו כחולק על השכינה.—סנהדרין ק׳.

Rav Hisdo said, "He who contradicts his Teacher, is as if he were contradicting the Lord".

אמר רב חמא בר חנינא כל העושה מריבה עם רבו כאילו עושה מריבה עם השכינה.—סנהדרין ק.

Rabbi Home Bar Hanina said, "He who quarrels with his Teacher, is as if he were quarreling with the Lord".

אמר ר׳ חמא ב״ר חנינא למה נסמכו אוהלים לנחלים, מה נחלים מעלין את האדם מטומאה לטהרה כך אוהלים של תורה.—ברכות ט״ז.

Rabbi Homo, the son of Rabbi Hanina, said, "That the purpose of writing the words (tents) and (rivers) near to each other in the Bible, (Numbers XXIV, 6) is to indicate, that just as well as rivers have the ability of bringing man from a state of (physical) impurity into a state of cleanliness; the tents (of learning) possess the ability of causing man to be judged charitably, instead of being judged severely".

אמר ר׳ חנינא בר פפא כל המתרעם אחר רבו כאילו מתרעם אחר השכינה.- סנהדרין ק׳.

Rabbi Hanina Ben Papa said, "He who becomes enraged against his teacher, is as if he were become enraged against the Lord".

אמר ר' אליעזר כל המחליף בדבורו כאילו עובד ע״ז.—סנהדרין צ״ב.

Rabbi Eliazar said "That he who changeth his word is considered to have committed idolatry".

אמר ר' אליעזר גדול המעשה יותר מן העושה.—ב״ב ט'.

Rabbi Eliazar said, "He who encourages others to give charity deserves greater praise than he who gives it".

אמר רב אלמלא הלוה יהונתן לדוד שתי ככרות לחם, לא נהרגה נוב וקא נטרד דואג וקא נהרג שאול ושלשת בניו.—סנהדרין ס״ד.

Rav said "That if Jonathan had given David two loaves of bread, Nov would not have been destroyed. Doeg would not have been disturbed, and Saul and his three sons would not have been slain.

אמר רב כל המחזיק במחלוקת עובר בלאו.—סנהדרין ק'.

Rav said, "He who insists upon continuing to quarrel, violates a precept of the law".

אמר רבא יכילי לממיר שב שני הוא כפנא ואבבא אומנא לא חלף.—סנהדרין כ״ם.

(הבעל מלאכה לא ימות ברעב.)

Rovo said, "It may be said that even if there were a famine lasting seven years, it would pass by the door of a man who had a trade (handiwork)

אמר רב הונא האי תגרא דמיא לצינורא דבידקא דמיא ביון דרוח רוח.—סנהדרין ז'.

Rav Huno said, "Disputes are comparable unto

אמר במאי אוכל לחמא לחם סב מיניה, דנפח בכסיה לא צחי.—
יבמות ק׳.

He who blows off the sediment that comes to the top of the glass, proves that he is not thirsty. He who says, "What should I eat this bread with," (requiring something besides it) proves that he is not hungry.

אמר דוד לפני הקב״ה רבש״ע כל מה שעשית בחכמה עשית והשטות למה? א״ל חייך שתצטרך לו.—מ״ת ל״ד.

David said to the Holy One (Blessed be He), "Master of the world! Everything (else) that Thou hast created was wisely created; (but) what use will the world have of Folly that Thou hast created? The Lord then said to him: "It is as true as thou livest that thou will make use of it".

אמר רב אבא בר אבוה אדם שיש בידו עבירה ומתודה ואינו חוזר בו דומה לתופס שרץ בידו.—תענית ט״ז.

Rav Ada Bar Aava said "A man who confesses a violation that he has committed, and does not cease doing it, is likened to one who keeps a reptile in his hand, etc.

אמר ר׳ אבוה כל המהרר אחר רבו כאילו מהרר אחר שכינה.—
יבמות ק׳.

Rabbi Abuha said, "He who criticises his master (teacher), is considered as if he were criticising the Lord".

אל תהי מתוק פן יבלעוך, מר ותמעט, מתוק ותמצץ, רך ותדרוס קשה ותקצץ.—מבחר הפנינים.

Be not sweet lest thou shouldst be swelled; be not bitter lest thou shouldst be lessened; be not sweet lest thou shouldst be sucked out (exploited); be not soft lest thou shouldst be trampled upon; nor be thou rough lest thou shouldst be cut off (exterminated).

אלמלא אוכמא לא אשתמודע חורא.—זהר תזריע,

If black did not exist, we would not know what white is.

אלמלא חשיכא לא אשתמודע נהורא,—זהר תצוה.

If darkness did net exist, we would not know what light is.

אלמלא אשתכח שטותא בעלמא לא אשתמודע חכמתא.—זהר תזריע.

If foolishness existed not in the world, we would not know what wisdom is.

אָמר אבא שאול בן בטנית אוי לי מקולמסן אוי לי מאגרופן, שהם כהנים גדולים ובניהם גזברין, וחתניהם אמרכלין, ועבדיהן חובטין את העם במקלות.—פסחים נ״ה.

Aba Shaul Ben Botnis said: "Woe me because of their pens, (slander), woe me because of their fists, for they are High Priests, their sons are treasurers, their sons-in-law are superintendents, and their servants beat the people with rods".

One with which to speak about wordly affairs and one for the study of the law. But he (Rabbi Simon Ben Yohi) changed his mind saying, that if a man, having only one mouth, talks so much evil (being harmful to the world), how much more would be speak if he had two mouths.

אין משנין ממנהג המדינה.—תוספתא כתובות פ״ו.

People should not be at variance with the custom of the people of the country.

אין מעמידין פרנס על הצבור אלא אם נמלכים בצבור—ברכות נ״ה.

A director of public affairs should not be appointed unless the public has been consulted (about his appointment).

אין שוטה נפגע, ואין בשר המת מרגיש באיזמל.—שבת כ״ה.

"A fool is not sensitive, and the flesh of the dead does not feel the incision of the knife".

אל תפרוש מן הציבור.—אבות פ״ב.

"Separate not thyself from the community".

אל תהי מן האנשים אשר בעת צרתם יחדלו מרעתם, ובעת חליתם נחמו על חטאתם, ובעת עניתם יכניעו גאותם.—תחכמוני שער מ״ד.

"Be thou not of those people who cease their wickedness when they are in distress; when ill they repent of their iniquities, and when in poverty they humble their pride".

אין הקב׳ה מקפח אפילו שכר שיחה נאה.—נזיר כ״ג.

The Holy One, Blessed be He, does not fail to reward one for a nice expression that He utters.

אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים.—ברכות ח׳.

He who is imprisoned cannot release himself.

אין ישראל נגאלין עד שיהיו כולם באגודה אחת.—מד״ת נצבים.

Israel will not be redeemed until they will all be united in one band.

אין לך אשה כשרה אלא עושה רצון בעלה.—תדא״ר פ״ט.

An upright woman is she who doth the will of her husband.

אל גינת אגוז, זה ת״ח אעפ״י שסרח אין תורתו נמאסת.—חגיגה ט״ו

I went down into the garden of nuts. "By this the learned scholar is alluded to, whose teachings, although he himself had sinned, are not rejected.

אל ישמח בין הבוכים, ואל יבכה בין השמחין.—דא״ז פ״ז.

A man should not mourn when he is among people who rejoice; nor should he be happy when he is among mourners.

אלו הוינא קאים על טורא דסיני הוי שאילנא דיתברא לבר נש תרין פומין, חד דלעי באורייתא וחד דעביד כל צרכיו, חזר ואמר ומה אין חד לית עלמא יכיל קאים ביה מדלטוריא דיליה אלו הוון תרין עאכו״כ. —ירושמי ברכות פ״ר

If I would have been on Mount Sinai, I would have asked the Lord to create man with two mouths.

איזה מכובד? המכבד את הבריות.—אבות פ״ד.

Who is honored? He who honoreth his fellow-creatures.

איזה עשיר? כל מי שיש לו נחת רוח בעשרו.—שבת כ״ה.

Who is rich? He who findeth pleasure in his riches.

אי חקקאי מלכא ליהוי, דיקולא מצוארו לא נחית.—מגילה ז'.
(ההרגל נעשה טבע שני.)

If a peasant be made king, he would not take the basket, (which he was wont to carry) off from his shoulder. (Habit is second nature).

אין אדם רשאי למכור כלי אשתו.—ירושלמי כתובות.

A man is forbidden to sell any article that belongs to his wife.

אין ב״ד גוזרין על הציבור דברים שאין הציבור יכולין לעמוד בהן.—ב״ב ס״ג וגם תוספתא סוטה פט״ו.

The Beth-Din (the Jewish Court) should not issue a law which the people cannot obey.

אין דבר עומד בפני הזמן.—בספר נחלת צבי.

Nothing can oppose itself against the circumstances of the time.

אין הקב'ה דן את האדם אלא כשעה שהוא עומד בה—ירושלמי ר״ה הל״ג.

The Holy One, Blessed be He, judges man only according to his present state and condition.

wife nicely, even if I will have no garment to wear at all".

אותה שעה צעק משה ואמר מאה מיתות ולא קנאה אחת, מד"ר דברים.

At that time Moses exclaimed, "A man should rather die one hundred times than to envy his friend once. (Envy is worse than death).

אחרית כל קטטה חרטה.—מבחר הפנינים.

The result of every controversy is regret.

איזה פרשה קטנה שבתורה שכל גופי תורה תולין בה.—ברכות ס"ג.
(בד"ר: "בכל "דרכיך "דעהו.)

Which is the smallest portion (of the Scripture) which expresses all the essentials of the law? It is this: In all thy ways acknowledge Him (the Lord)

איזה גבור? הכובש את יצרו.—אבות פ"ד.

Who is a hero? He who quelleth his desires.

איזה חכם? הלומד מכל אדם.—

Who is a wise man? He who learneth from everybody.

איזה חכם? הרואה את הנולד.—תמיד ל"ב.

Who is called a wise man? He who contemplateth into the future.

איזה עשיר? השמח בחלקו.—אבות פ"ד.

Who is rich? He who rejoiceth in his portion.

אספת מאמרי מדע ממאמרי חז"ל

אבב חנותא נפשי אחי ומרחמי, אבב בזיוני לא אחי ולא מרחמי. (שבת כ"ב).

To the dwellings of the rich many friends and relatives come (for each wishes to benefit something), but to the poor man's house no friends come. (The rich man has many friends, but the poor has none).

אדם בלא חברים כשמאל בלא ימין.—מבחר הפנינים.

A man without friends is same as the left hand without the right hand.

אדם נותן פרוטה לעני זוכה ומקבל פני שכינה,—ב"ב י'.

If a man gives a pruto (a coin of very little value), he is rendered meritorious to behold the Divine presence.

אוי לו לדור ששפטו את שופטיהם. ואוי לו לדור ששופטיו צריכין להשפט.—מד"ר רות.

Woe to that generation which judges its judges, and woe to the generation whose judges must be judged.

אוי לי אם אומר, אוי לי אם לא אומר.—ב"ב פ"ט.

Woe to me if I should say it, woe if I should not say it.

אורחא דבר נש למימר, הני לי מיקים ערטלאי ומכסייא איתתי. —ירוש' כתובות פ"ו.

(ר"ל אני אלביש את אשתי בגדים יקרים אם גם אני בלא לבוש.)

People are accustomed to say, "I will dress my

תנחומות אל ישעשעו נפשך גברת עדינה ונפש העם האמריקי המתאבלים על אבדתו—כי במותו אמנם לא מת לשחת, ורוחו לא תמה לגוע, ואם פה על הארץ מתחת, נחתו גוו ובית חמרו של עפר, אבל רוחו ונפשו הזכה והטהורה התעופפו השמימה למעון האשר הנצחי, מקר מחצב הנפשות וחיי הנצח, אשר לא תגע בו שם יד אנוש, ולא יוסיפו עוד בני עולה להשבית מטהרו.

יזכרהו אלהים לטובה עם שאר צדיקים יסודי עולם, ויסתירהו בסתר כנפיו לעולמים בין נפשות נשיאינו הקדושים אברהם לינקאלן ז״ל דזשיימסא גארפיעלד ז״ל, והיו נפשותיהם צרורות בצרור החיים הנצחיים.

כעתרת המוקירים ומכבדים כבודך, גברת עדינה, בשם כל קהלתנו "אנשי רוססיא". הכותב

חיים שרגא בראדסקי,
רב לעדת „אנשי רוסיא״, נוארק, ניו דזשערסי.

---

*) וימת אלימלך איש נעמי, אין איש מת אלא לאשה (ילקוט רות).

ידים את כל עניני המדינה כאשר נוטל עליך, וכי בימיך לא ישלט עוד האדם באדם לרע לו. ואך שלום, אמת אהבה ואחוה ישררו עלינו ועל כל ההוסים תחת הדגל האמריקני, באין כל צר ושטן בקרב מחנותינו.

ובזה הננו מברכים אותך בברכותינו ותפלותינו שאנו מתפללים בבתי כנסיותינו בעד שלום הארץ, שריה ומושליה, עד ביאת הגואל הצדק.—אמן.

אגרת התנחומין אשר שלחנו בשם הקהלה אל אשת השר

וויליאם מק־קינלי ז"ל

אנחנו היהודים אזרחי עיר נוארק מדינת ניו דזשערסי מביעים צערנו לפניך על מות בעלך הישר באדם, השר וויליאם מק־קינלי נשיא ארצות הברית באמריקה, זכרו לברכה.

כשני פרחי חמד העולים בקנה אחד, כן הייתם בימי חייכם, בעבותות אהבה נקשרתם באביב ימי חלדכם, ולמני אז ועד יומו האחרון—אשר בו שבה נפשו לאלהים—אך את היית משושו בחיים, והוא היה סתרך ומגנך ובו שמת כל מעיניך, ועל כן מופת לרבים הייתם בחיי—המשפחה הקדושים, דמות צמד נעים, סמל אהבה נאמנה ואשר הנפשות.

ובמות בעלך המורם מעם, נשיא אלהים בארצות הברית, נהפך ששונך לאבל ומנוחת נפשך לאסון ויגון. ואולם אסונך ויגונך הם אסון ותוגיון נפש העם האמרקי כלו, כי נלקחה מעליהם עטרת ראשם, תפארת המין האנושי, אשר רבות פעל ועשה לטובת ארצנו זאת והצלחתה להקימה על בתור שרתי במדינות וגברת ממלכות, ואשר כהן פאר במקדש אהבת האדם והשכלת העם עד רגעו האחרון שבו נפל חלל לפני בן עולה.

חלאת המין האנושי, לדאבון נפש רעיתו האהובה, בנו משפחתו הנעלים והעם יושב ארצות הברית כלו.

בתור יהודים נאמנים לחקי תורתנו הקדושה, גדול מאד כעסנו ונועל נפשנו על מעשה הרוצח הבליעל אשר שלח ידו בבחיר העם וראשו, באשר חקי תורתנו ילמדנו להחזיק בשלום הארץ ואהבת-אדם בלי הבדל בין בעלי דת אחת לבעלי דת אחרת, והיא מצות דתית באמונתנו. הננו מאמינים באלהינו. והוא חובב עמים (דברים ל״ג ג׳) והוא אל אלהי הרוחות לכל בשר (במדבר ט׳ז כ״ב).

הדבור הששי „לא תרצח" נאמר על כל הנברא בצלם אלהים— הצווי „ואהבת לרעך כמוך" (ויקרא י״ט י״ח) הוא לאהב את כל איש*) ועל זה היה הלל אמר: „דעלך סני לחברך לא תעביד" (שבת ל׳) ובפרט לשלח יד במושל הארץ ואפילו למרד בו או לקללו הוא עון פלילי ורעה רבה, כי מצד אמונתנו חוב קדוש הוא עלינו לכבד את פני המושל, להתפלל בשלומו ובשלום הארץ (ע׳ז ד׳).

בספר אשר שלח הנביא ירמיהו אל קהל הגולים בבבל כתב: „ודרשו את שלום העיר אשר הגליתי אתכם שמה והתפללו בערה אל ד׳". (ירמיהו כ״ט י׳), „ירא את ד׳ בני ומלך" (משלי כ״ד א׳), גם במדעך מלך אל תקלל" (קהלת י׳ כ׳).

ודניאל אמר לדריוש המלך כי לכן נשארה נפשו בחיים ולא היה טרף לשני האריות יען כי היה עבד נאמן לאלהיו ומלכו (דניאל ו׳ כ״ג), וחכמינו בעלי התלמוד הורונו: „והוי מתפלל בשלומה של מלכות" (אבות פ׳ג ב׳), „לעולם תהא אימת מלכות עליך" (זבחים ק׳ב), „השביע הקב׳ה את ישראל שלא ימרדו באומות העולם" (כתובות קי״א), „חייב אדם לחלוק כבוד למלכות" (מכילתא בא).

הננו מאמינים בההשגחה העליונה, כי מאת ד׳ היתה זאת, שאתה גבר מורם מעם זכית להיות ממלא מקום הנשיא תצדיק ביראת ד׳ ווילליאם מק-קינלי.

ואנחנו תפלה שמן השמים יסעדוך ויעזרו על ידך להוציא לפעולה

---

*) הוי מוקר את כל האדם (דא״ז פ״ב).

המכתב אשר שלחנו להפרזידנט טהעאדר רוזוועלט ביום עלותו על כסא הנשיאות.

אדון רם ונעלה!

בהיותך עתה נשיא ארצות הברית, בא כח העם האמיריקי כלו ועומד בראשו, הננו מחלים אנחנו היהודים ילידי רוססיא ופולין אזרחי העיר נוארק אשר במרינת ניו דזשערסי, להביע את צערנו הנמרץ אל העם האמעריקי על מות הנשיא הישר באדם

ו י ל י א ם מ ק ־ ק י נ ל י

נשיא ארצות הברית באמריקה, אשר נספה בלא יומו, בידי איש מרצח,

על הולכי יושר וכל קדש היה לו למשחק, וגם רבים מן הצבועים שעושין מעשה זמרי וכו׳ החזיקו על ידם ונתנו יד לפושעים, ולא השגיחו על גדל עון של לשון הרע, ועל מאמרי חז״ל: בא וראה כמה גדול כח של לשה״ר (ערכין ט״ו).

לעתיד הכל מתרפאין חוץ מהנחש וגבעונים (בר״ר כ״ד), לעתיד לבא מתקבצות כל החיות אצל הנחש וכו׳ (תענית ח׳), לשון תלתאי קטיל תליתאה, (כתובות ק״ג), ארבע כתות אינן מקבלין פני שכינה, כת שקרנים, כת מספרי לשה״ר (סוטה מ״ב) ואמרו בפה מה שלא ראו בעין (סנהדרין ק״ד).

בוא וראה כמה קשה לשון הרע מע״ז ומשפ״ד ומג״ע, בשלש עבירות הללו כתיב גדול גדולה, ובלשה״ר כתיב מדברת גדולות (מדרש שוח״ט נ״ב).

מרים אמרה שירה על הים, ובשעה שאמרה לשה״ר אמר הקב״ה תסגור (דברים רבה תצא).

אמר רשב״ג לטבי עבדו פוק וזבין לי צדו טבא וכו׳ כד טב לית טב מינה וכו׳ (ויקרא רבה ל״ג), רשב״י אמר אילו הוינא קאים על טורא דסיני וכו׳ חזר ואמר אין חד הא לית עלמא יכיל קאים ביה מן דלוטוריא וכו׳ (ירושלמי ברכות פ״א).

אמר דוד אם דברת בעשו אהיך סופך לדבר בבן אומתך זה משה רבן שכל הנביאים (ש״ר פ׳ ויקהל).

אנטיגינוס אמר לרבי: צלי עלי, א״ל תשזיב מן צנתא וכו׳ (ויקרא ט״ז), ובארתי מן האנשים אשר לבם קר כקרח וכפור, א״ל וכו׳ תשזיב מן חמתא, ר״ל מהמלאכים השורפים בהבל פיהם, כי חץ שחוט לשונם מרמה דבר, א״ל דא צלותא דכתיב ואין נסתר מחמתו (תהלים י״ט).

ובעת אשר סבוני וגם סבבוני אויבי אלה חנם, עשיתי כעצת ר׳ חנינא: לעי באוריתא, דכתיב מרפה לשון עץ חיים (תענית פ״א) וראיתי בחוש כי באו וימלאו, דברי המלך החסיד ע״ה: כי בושו כי חפרו מבקשי רעתי (תהלים ע״א, ד׳ לי בעזרי, טוב לחסות בד׳, אודך כי עניתני ותהי לי לישועה (שם קי״ח). ולכן אקוד עתה על אפי ואפרוש כפי השמימה, ואבוא ביתו בתודה חצרותיו בתהלה, ואודה לו ואברך שמו מעתה ועד עולם אמן.

הוספה.

ועוד הארכנו והביאנו מאמרי חז״ל רבים בענין זה: אפילו ריש גרגותא מן שמיא מוקמיא (ברכות נ״ח), אפילו קל שבקלים כיון שנתמנה פרנס על הצבור הרי הוא כאביר שבאבירים (ר״ה כ״ה), הגם שאמרו נ״כ: כיון שנתמנה אדם פרנס על הצבור מלמטה נעשה רשע מלמעלה (עיין פרוש הרמב״ם לאבות פ״א מ״י) ובירושלמי בכורים פ״ג הל״ז: טלית שעליו כמרדעת של חמור, במה הדברים ההם אמורים בעם הארץ אשר הוא פוסע על ראשי עם קדש ומתגאה בחנם, וכגון זה אמרו (ברכות כ״ח): אוי לדור שאתה פרנסו שאין אתה יודע בצערן של תלמידי חכמים, כמו שנמצאים פרנסים בקצת קהלות בבתי כנסיות בארצנו הנקראים בשם: פרזידנטים ואינם נושאים ונותנים בטובת הקהלות ובשלום העיר, אבל כן גם נמצאים רבים העוסקים באמונה במלאכת הקדש, העודרים בלא לב ולב בהצלחת קהלותיהם, יהי זכרם לברכה. וכן על הקדוש הזה מק-קינלי נשיא ארצנו נוכל לקרא חבל על דאבדין, כי הוא היה מחסידי האומות העולם שיש להם חלק לעולם הבא (תוספתא סנהדרין פי״ג).

אחר זה עשינו הזכרה לנשמתו בתפלת אל מלא רחמים, וכל העם מקצה עשו את המוטל עליהם וינדרו לצדקה בעבור נשמת הנעדר.

ד׳ יחונן עפרו ויקום לקץ הימין*).

---

*) ולמען ידע דור אחרון על עפר יקום, אספר בזה את התלאות והמצוקות אשר סבוני על דבר הדרוש הזה, אשר כל דבריו יצאו מקירות לבי, ושעת הכשר היתה לי לשפך לבבי לפני הנאספים על שבר בת עמי ועל כבוד התורה, כי גלה כבור מישראל, וכמו נחל זלגו עיני דמעות, כי כל הרוצה ליטול את השם נשיא, מנהיג יושב ראש בא ונוטל בחזקת היד, והזכרתי הדברים ההם בשעת ההספד, כמו שפרשו המפרשים על „וימת מלך מצרים״ כוון שמת מלך מצרים ובאו כלם להספידו מצאו אז שעת הכשר לשפך שיח לפני ד׳ ולבכות על מצבם כי ברע הוא, וזהו ויאנחו בני ישראל מן העבודה (שמות ב׳), ובארתי מן העבודה בחלוף אהח״ע: אבדת התורה, אבדת האמונה, אבדת דרך ארץ, בכלל אבדות שאינן חוזרות בעוה״ר, ובארתי כמה מאמרי חז״ל וכתבי קדש, למען השיב לב בנים אל אביהם שבשמים. ובעבור זה קמו עלי אנשי רשע, בני בליעל, הנהו בריוני ורצו לבלעני חיים, וירדו לחיי בכל מיני שקרים ורכילות וגם נתנו שמי לחרפה בכתבי פלסתר, בכתבי העתים „שלהם, אשר מטרתו היתה לשפך בוז על נדיבים ולדבר סרה

אנא אדון הרחמים והסליחות אשר בידך נפש כל חי ורוח כל בשר איש, הקשב נא לתפילתנו שאנו מתפללים בזה לפניך בבית הגדול והקדוש הזה בעד נשמת נשיאנו, ובלב נשבר נשפך שיח לפניך ונוריד דמעות לזכר זה האיש המורם, דגול מרבבה ורב פעלים, מק-קינלי ז"ע, אשר נהרג בידי זד ארור, פריץ חיות.

ואם גוית מק-קינלי ובשרו היום יובלו לקברות, אך את רוחו הטהורה ונפשו הזכה תקבל אתה אדון הרחמים תחת סתר כנפיך, ויהי צרור בצרור החיים לחיי עולם, חיי נצח.

ויהי רצון מלפניך, אלהי הרוחות, שתשפך רוחך את רוח הקדש על כל יושבי תבל ועל יושבי ארצנו בפרט, כי מהיום והלאה לא ישמע עוד שבר ויגון בארצנו הברוכה, והזדים וכל עושי הרשעה, הבוגדים ומרימי יד יתמו מן הארץ ורשעים עוד אינם.

ואת נפש זכה וטהורה! נפש נשיאנו הקדוש, העתירי נא לפני כסא שופט רמים בעד עמך אשר אהבת סלה. ובעד נשיאנו החדש טהעאדאר רוזוועלט אשר ישב על כסאך, כי יהיה ד' אלהיו עמו לנהל את העם הגדול הזה עם אמעריקה בשבט מישור, ובאושר עמך הן תתענגי גם שם נפש עדינה בין שרפי מרום.

ואנחנו זרע קדש בני אברהם יצחק ויעקב המבקשים מלפניך, אלהי עולם, בעד נשמת הקדוש *) וויליאם מק-קינלי, הלא עלינו לשמור תורתך כמצוה עלינו להתפלל בעד שלום הארץ, אשר אנחנו יושבים בה ונהנים מטובה.

ונתפלל נא בעד שלום נשיאנו החדש טהעאדאר רוזוועלט, יאריך נא ד' ימיו בטוב, ויהי ד' עמו, והוא וכל העוזרים על ידו יהיו ברוכים בברכות שמים מעל וברכות הארץ מתחת—בימיו ובימינו יכלו זדים מן הארץ וכל עושי רשעה מהרה יכרתו, ושלום ושקטים נהיה מעתה ועד עולם אמן סלה. יבלע המות לנצח, אמן.

*) מת שנוהגים בני עמנו לתת את התאר „קדוש" למי שנהרג או מת פתאום סמכו על מאמרם בשעת פטירתו של אדם לבית עולמו כל מעשיו נפרטין לפניו ואומרין לו וכו' (תענית י"א).

על מות הפרזידנט מק־ק׳נלי

התפלה אשר התפללתי בעדת ישראל במקהלות-עם, בביה״כ אנשי רוססיא, ביום ה׳ (19 ספטמבר), היום אשר הובל לקברות נשיאנו וויליאם מק־קינלי למנוחת עולמים.

מק-קינלי על במותיך חלל.

על דעת המקום *) ועל דעת הקהל נועדנו היום בבית ד׳ לשפך שיח לפני ארון כל הארץ ולהתפלל בעד נשמת נשיא ארצות הברית מק־קינלי, אשר חי בעד עמו, ונפל חלל בעד עמו אשר אהב סלה.

ד׳ אלהים צבאות! בברכים כושלות ובלב נשבר באנו אל דביר קדשך בעד נשמת נשיאנו האדם הגדול וויליאם מק־קינלי שנפל חלל, אשר נקטף בלא יומו והובל היום למנוחת עולמים, למננת לב כל יושבי תבל בכלל ועם אמריקה בפרט.

אלהי ישראל! לפניך נגלו מערכות לבב בני עמך. ואתה היודע ועד, כי מאז ומעולם שמרנו פקודתך שצוית עלינו לדרוש בשלום העם אשר אנחנו יושבים בקרבו ושלום מושליו, וכל עוד תורתך תורת ישראל אתנו, נשמר ארחות יושר.

אל אלהי הרוחות, פקוד נא באפך על הרשעים הארורים אשר הרימו יד בבחיר העם, ברוק ברק ותפיצם לבל ישאר להם שם ושארית, לא נין ולא נכד—בישראל ובעמים. ואתה רוח אפנו, נפש זכה ועדינה, בצל שדי תתלונן, בין גדודי מלאכי שלום אשר יקדמו פניך **) באהבה ונדבה, כי שר אהבת ונדבה היית, ואהבה ונדבה משרפי מעלה תהי מנת חלקך, ותעמוד לגורלך לקץ הימין

---

*) כל המשתף שם שמים בצערו וכו׳ (ברכות ס״ג).

**) בשעה שהצדיק נפטר אומרים מלאכי השרת, שלש כתות של מלאכי השרת וכו׳ ואחת אומרת: בא בשלום (כתובות ק״ד).

ואף שלום יהיה לנו, ונחיה בשלום, ומי ששמו שלום, יברך את עמו בשלום, אמן.

ישראל במעמדם.

ואנכי, בשם כל הקהלה הקדושה, אשא לך תפלה אלהי ישראל, אדון הצבאות, לשמוע אל תפלות הבאים בבית הזה, להאיר באור הדעת על בנינו בני הנעורים. השפיעה נא שפע ברכה לאנשי חברתנו ובני עירנו, למען יוכלו עשות חסד וצדקה לכל עני וכושל.

ברך נא אדון הצבאות את בני האספה הנכבדה הזאת ואת כל מחזיקיה.

ברך נא את כל חברי חברתנו ואת כל בני ביתם והבאים פה להתפלל.

ברך נא את כל בני בריתנו יושבי העיר הזאת,

ברך נא את אחינו האזרחים, בני הלאומים השונים הדורשים טובתנו.

ברך נא את ממשלת ארצות הברית, ראשיה ומנהליה.

ברך נא את כל בני עמנו בכל ארצות פזורנו.

והשרה נא שכינתך בבית הזה, והשכן בעדתנו שלום וריעות, ונזכה לראות את צאצאינו עושים פרי קדש הלולים, עוסקים בתורה ובמצות *).

ויהי נועם ד׳ עלינו.

אמן, אמן, אמן.

---

*) כאמרם: ברא מזכה אבא, עיין מררש עשרת הדברות שהביא מעשה מרע״ק).

(הגם שמצאנו: מפני מה נברא העולם הזה „בה" מפני שדומה לאכסדרה, שכל הרוצה לצאת יצא (מנחות כ"ט) אבל לא לגרש חלילה, היינו שלא ללמדם כלל).

על כן, אחי ורעי הנכבדים, חוב קדוש הוא לתקן את המעות הזה כל עוד שיוכל להתקן, ולעצור בעד המגפה בעוד מועד, בטרם החלה להפיל את חלליה ביד רמה. לפי דעתנו רק הצלה אחת היא לנו, לרכוש את אהבת בני הדור החדש, לתורתנו ואמונתנו ולהשיב לב הבנים אל אבותם, וזאת היא—להוסיף את הדרישות אשר החיים החדשים דורשים לפי רוח הזמן והמקום, ליסד בבתי תפלותינו בתי חנוך לנערים ונערות, לגדלם בדרכי התורה והדעת, ללמדם שפת קדשנו ומליצות נביאינו לפי חוקי הלשון ובדרך למודי השפות הנאורות לשנן להם את דברי ימי עמנו, ושלשלת יחוסנו מיום היותנו לגוי עד היום הזה. זאת לנו לעשות בעד בנינו ובנותינו.

אך עוד חוב גדול מזה לינו, ליסד בתי קריאה חפשית בבתי תפלותינו, לקנות ספרים רבים, ספרי אמונה, ספרי דעת והשכל, ספרי מוסר ומדות בשפתנו הקדושה וגם בשפת הארץ. ואחינו אשר לא יוכלו לבא להתפלל בבית אלהינו יבואו ללמוד בו את תורתנו הקדושה, כמאמר חז"ל: הלואי אותי עזבו ואת תורתי שמרו (ירושלמי חגיגה פ"א הל"ז), ואף גם זאת לקרא לאנשים חכמים, מטיפים בעלי דעה אשר יטיפו לעם מעת לעת—מלבד דרשות החג בחגו—על התורה והחכמה, על חנוך הבנים ועוד ועוד. או אז יבאו אלינו גם אלה הצמאים לדעת ותבונה לחכמה ומוסר השכל. ואז רק אז כאשר נאחד ונאגד את שלש הקדושות הללו*), תורה, תפלה ומוסר, אז נלך דרכנו לבטח ואז נשיג את הכלי המחזיק ברכה לישראל: „את השלום".

---

*) וגם להראות בפעל את השלשה הסמנים אשר בהם נכיר את זרע ברך ד', כמו שאמרו חז"ל: שלשה סימנין יש באומה זו רחמנים, בישנים וגומלי חסדים (יבמות ע"ט), ובתנאי כפול כתנאי בני גד ובני ראובן כי נשמר את דרך עץ החיים, כדרשם במדרש (ויקרא פ"ט) לשמר את דרך, זו דרך ארץ ואחר זה את עץ החיים, כי דרך ארץ קדמה לתורה (תדב"א רבה).

להיות בתי תיאטראות או חנויות וירדו מקדושתם. התדעו, אחי ורעי, סבת הירידה הזאת?—אין זאת, כי אם חסרון רוח הקדש וחסרון מטרה נעלה הנהוצים לקיום בתים כאלה, היו בעוכרם. כי בית הבנוי לבית תפלה לשפך בו שיח לאלהים, הנה מטרתו מאד גבוהה ונעלה לנו בני הסגולה (נתעטר הקב"ה כשליח צבור והראה למשה סדר תפלה, אמר ליה כל זמן שישראל חוטאין יעשו לפני כסדר הזה ואני מוחל להם (ר"ה י"ז).

אולם פה בארצות הברית באמריקה, כעונותינו הרבים, הארץ אשר מלחמת החיים כבדה בה מאד, ועתותנו שדודות ורוב בני הצבור עסוקים וטרודים במסחרם ומלאכתם, ואין להם פנאי להקדיש זמן מועט לבוא לשפוך לבותם לפני אביהם שבשמים *), הנה מעט מעט, לאט לאט יהיו הבתים האלה נעזבים ורקים, אין דורש ואין דופק על דלתותיהם, מלבד איזה קשה־יום, או זקנים אחדים, וכן ה א בנידון בני עירנו.

אים המה בני עירנו הנכבדים, הסוחרים ובעלי המלאכה *) אים המה בנינו ובנותינו?—המה לא יבאו אל הבית הזה, המה יגדלו בלי אמונה ודעת, בלי מדות ומוסר ובלי אהבה לאומתנו הקדושה והעתיקה, והדור החדש פה באמריקה הולך ומתרחק ממנו מרחק רב מאד, אשר עוד מעט ואבותיהם יהיו להם זרים ואת לאומתנו לא יכירו עוד חלילה

---

*) מילתא ננאה דאית בך קדים אמרה (ב"ק צ"ב).

*) פה שמתי מדברי לבעלי המלאכה, וספרתי בשבח המלאכה, עד כמה היא חביבה לפני הקב"ה, ובארתי כמה מאמרי הז"ל המדברים בשבח המלאכה: טובה תורה עם דרך ארץ (אבות פ"ד), גדולה מלאכה שמכבדת את בעליה (נדרים מ"ט), פועל משל שמים הוא אוכל (ב"מ צ"ב). לא השרה שכינה עד שעשו מלאכה (אדר"נ פי"א), זכות מלאכה עומדת במקום שזכות אבות אינה יכולה לעמוד (תנחומא ויצא נ"ג), מכור עצמך לעבודה שהיא זרה לך ואל תצטרך לבריות (ירושלמי פ"ט הל"כ), הזן ומפרנס אשתו ובניו הוא עושה צדקה בכל עת (כתובות), את ממונך ואנא מאריתא (ירושלמי ברכות פ"ז), בא וראה כמה גדול כח מלאכה (ב"ק ע"ט), עתידין כל בעלי אומניות (יבמות ס"ג), מלך לשדה נעבד. אפילו מלך מסוף העולם ועד סופו יהיה לשדה נעבד (רבה קהלת), טוב לגבר כי ישא עול מנעוריו, עול תורה, עול אשה, עול מלאכה (מדרש איכה), אמר ר' מאיר: כמה חביבה מלאכה לפני מי שאמר והיה העולם, שור שיש לו מלאכה משלם חמשה (מד"ש שופטים), כל מי שיש בידו מלאכה ושלום אין כל בריה יכולה להזיקו (מדרש רבה).

ברך נא את כל בני בריתנו בכל ארצות פזוריהם. ברך נא את ממשלת ארצות הברית ואת מנהלי ממשלתנו **).

השרה נא שכינתך בבית הזה, והשכן בעדתך שלום וריעות***), ונזכה לברך את שמך בכלותנו את מלאכת הבית הזה, לברך בו ברכת כהנים, ויהי נועם ד׳ עלינו.

יברכך . . . שלום

חנוכת הבית

של ביהכ״נ אנשי רוססיא ברחוב וו. קיננא, 224-8 נואַרק, נוד״ש, ביום טוב אלול תרס״א (September 1)

אחי ורעי! הננו נאספים היום לחוג את חג חנוכת הבית הקדוש הזה, ונחשוב לחוב לנו להטיף דברים אחדים על תעודת המקדש המעט הזה, ויסודתו בקדש.

כל אחד מהנאספים הנכבדים יודע, כי קדושת הבית הזה איננה לא בהחמר ולא בלבנים, לא בעץ והאבנים אשר מהם נבנה הבית, כי אויה! כי כמה בתים כאלה—בתי תפלה אשר היו בנויים לתלפיות נמכרו

**) אפילו נכרי ועושה את התורה הרי הוא ככהן גדול (סנהדרין נ״ט, ספרא אחרי).

***) אמרו עליו על ר׳ יוחנן בן זכאי שלא הקדימו אדם שלום מעולם ואפילו נכרי בשוק (ברכות י״ז).

לא יאמר אדם אאהוב את החכמים ואשנא את עם הארץ אלא אהוב את ם (אדר״נ פט״ז).

ואני אביע בזה את תקותי ואת תקות כל הנאספים בזה, כי הבית הקדוש הזה יבנה וישוכלל והיה לכבוד לנו ולתפארת, ובו ימלאו כל המטרות הקדושות אשר לשמן נוסד ונבנה.

ואני תפלה לך אלהי אבותינו, אנא שמע נא אל תפלות בני עמך אשר יבקרו בבית הזה, האיר באור התורה והדעת לבאי בית התלמוד הזה, השפיע נא שפע ברכותיך על ראשי בעלי חברתנו ובני עירנו, למען יוכלו לעשות צדקה וחסד לכל עני וכושל *).

ברך נא אדון הצבאות את בני האספה הנכבדה הזאת ואת כל המתעמלים בבנין הבית הקרוש הזה ובשכלולו. ברך נא את כל חברי החברה הזאת ואת כל הבאים פה להתפלל. ברך נא את כל אנשי עירנו,

---

*) על דבר מעלות בית הכנסת וקדושתו אביא בזה איזה מאמרי חז"ל:

אמר בלעם לכו אל בתי הכנסת, אם מצאתם תינוקות מצפצפין אין אתם יכולים להם (ש"ר פס"ה).

בשדה, זו ביה"כ, ונאספו שמה כל העדרים זו הצבור, וגללו האבן שמשם שומעין התורה (שם ע"א).

שאול לא זכה למלוכה אלא בשביל זקנו שהדליק נרות רבים מביתו לביהמ"ד (ויק"ר פ"ט).

אמר רישב"ל כל מי שבא לביה"כ ושומע ד"ת זוכה לישב בין החכמים לעתיד לבא (דברים רבה בפ"ז).

טף למה באין כדי ליתן שכר למביאיהן, והן לקבל שכר (מסכת סופרים פי"ח).

דומה דודי לצבי, הקב"ה מדלג מביה"כ לבית המדרש לברך את ישראל (פסיקתא, על פסוק דומה דודי).

ויבאו האהלה זו בית המדרש (ילקוט יתרו).

אוהב ד' שערי ציון, שערים המצוינים בהלכה (ברכות ח').

בניתי לי בתים, אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות, בריכות מים אלו הדרשות (מדרש קהלת).

עד אלון מורה, דא בתי מדרשות דאלפין תורה ברבים (זוהר לך).

כל מי שמתחדש דברי תורה על פיו, דומה כמו ששומעין אותו משמים (ילקוט כ"א).

המתרחק מההכם בשביל שיאמרו עליו איש פלוני אין צריך לחכם, אין לו הלק לעולם הבא (אדר"נ פל"ו).

בנפשם ורוחם, להתעורר לאהבתך וליראתך ולזכור את זכר ארצך הקדושה אשר עיניך בה מראשית השנה עד אחרית השנה, ולהתענג על התקוות הטובות המיועדות ע״י נביאיך הקדושים כי תרחם ציון תבנה חומות ירושלים בבוא העת הרצויה לפניך ד׳ האלהים!

בהם—יסירו מעליהם את בגדי החמר וילבשו מחלצות הנפש, כדכתיב כנחלים נטיו (ברכות ט׳) להתקרב לעבודתך ולנטוע בלבם אהבת אחיהם, וחוקים ומשפטים ישרים. בהם יבוא כל עובר אורח המבקש את אחיו לרחמו ולתמכו ותנתן לו עזרה *), ובתי מקדש כאלה יקרבו המרוחקים ויתוכו בין העוזרים והנעזרים ואומללים רבים יושעו, ולכן בתי כנסיות נקראו בפי רבנינו.

ועוד מטרה נשגבה לבתים הקדושים האלה, כי בתי תלמוד המה לעם בני ישראל, בתי הכנסת עמדו לנו בכל דור לבל תשתכח תורה מישראל, כי היו גם „לבית ספר" לילדי ישראל להורותם שמה תורת ד׳ וחוקיו, ולחנכם על מבועי התורה והדת, ודעת אלהים וכל מדה טובה ונכונה.

בבתי הכנסת יתחנכו ילדי ישראל, בהביא אותם הוריהם עמם, לשמע דברי חכמי ישראל ולומדי התורה. בתי הכנסת המה בתי מדרש חכמת ישראל, ומהם יצאו רבנים מורי דרך ד׳ לעם ד׳. בהם ידרשו ויטיפו מטיפים לצדקה על הדרך בה ילך עמנו ועל המעשה אשר יעשה, בהם יחזיקו תלמידי חכמים שומרי משמרת הקדש ומהם תצא תורה והוראה לכל ישראל ולכן נקראו בתי המדרש או בתי תלמוד. הבתים האלה מחלקים את שלשת העמודים אשר עליהם העולם עומד: התורה, העבודה וגמילות חסדים **).

האבן הזאת אשר אנחנו מניחים עתה תהיה אבן פנה, פנת יקרת לבנין היהדות, התורה והעבודה בעירנו. בבית הזה נתפלל לד׳ אלהינו. נלמד את בנינו תורה, ונעשה חסד וצדקה.

---

*) וכמעט לא יאומן אם יאמר לך אדם כי בא לבית המדרש ובקש עזרה בצרה ולא נענה, כי כל אחד ואחד גוזז מנכסיו ועושה צדקה, וכאשר המשילו רז״ל: גזוזה עברה, כל הגוזז וכו׳ (גטין ז׳).

**) כדאמרי אינשי על מאן קאים עלמא. על תלתא עמודיא (ילקוט תורה תשע״ג).

ב"ה ח' טבת שנת תרס"א.

להנחת אבן הפנה בביה"כ „אנשי רוססיא" ברחוב וו. קינניא, נוארק, נוד"ש.

אנא אלהי ישראל. אשר אזניך קשובות לתפלות עבדיך, עמך בית ישראל. הזה היום נאספנו לקדש את שמך, להניח אבן פנה לבנין מקדש מעט, מעון לשבתך. במקום הזה ובבנין הזה שאנחנו בונים ומקדשים לבית תפלה, בו יאספו בניך להביע לפניך רגשות נפשם, בו יודו לך על טובותיך וחסדיך עמהם בכל עת, לכל אחד מהם בפרט ולעמך ישראל בכלל, על תתך למו חיים, ברכה ושלום ופרנסה טובה וקיום בין העמים הרבים הקמים עליהם. בו יודו לך על חסדך שהביאות אותם תחת דגל הארץ הברוכה הזאת וחסותה, דגל „ארצות הברית באמריקה". בבית הזה יספרו תהלותיך על כל הטוב אשר תשפיע עליהם בידך הנדיבה, ובו יבקשו ממך רחמים על כל צרה שלא תבא. וכל נדכה, כושל וקשה יום ימלא תקוה ונפשו תמצא נחם בדרכו על סף הבית הזה, מכאובו יקל עליו וצערו יפוג, כי יהיה נשען על רחמיך הרבים. בו יבוא להצדיק דינך אם ח'ו תפגע בו מדת הדין, ובשפק שיח ודמעות עין יכיר כי תמים פעלך. ובו יקרא את דברי תורתך, כמו שצוית עליו לבל תשכח מפי זרעינו. ואשר על כן בית תפלה יקרא לבית הזה בפי נביאינו וחכמינו. ומעת שמפני חטאינו נשרף בית מקדשנו, וגלינו מארצנו ונתרחקנו מעל אדמתנו, אין לנו שיור אלא בתי התפלה האלה, בתי מקדש־מעט, והמה העורקים שבלב העם הישראלי שמהם נמשך חיים אל האברים כלם, כי בבתים האלה יאספו עדרי ישראל לדאג לטובת אחיהם שבגולה*), בהם יועצו על צפונותיהם, בהם יחוו דעתם על צרכי קהלותיהם, ושמה יתאחדו ויתאגדו ללחם מלחמת אמונתם וקיומם בין העמים. בהם—ישליכו מעליהם עול ביתם ופרנסתם ויתעלו

---

*) ועל זה נוכל להסביר מאמרם: אפילו אין ישראל עושין מצוה לפני כי אם מעט אני מצרפן (ע"ז ד').

ואמונתי, תנו נא לנו את ידיכם, הושיטו לנו יד נדיבה לחזק את מוסד הבנין הקדוש הזה, אשר שם „הבאראָן־דע־הירש״ נקרא עליו.

וביחד עם המטרה הקדושה של המוסד הזה נעשה נחת רוח גם לנשמתו של הבאראָן הירש נ״ע, כי מי זה לא יודע כי הבאראָן ז״ל היה אחד ומיוחד בדור הזה באהבתו להטיב לאחרים. את הונו ורכושו הקדיש לטובת האומללים בכלל, ולבני הנעורים בפרט וקיים בכל עת ובכל שעה מצות: „ואהבת לרעך כמוך״ (ויקרא י״ט).

אם כה נעשה נשלם בזה את חובותינו למין האנושי בכלל, לטובת „כנסת ישראל״ בפרט, וגם שם עולם נעשה להבאראָן ז״ל אשר רבות פעל ועשה בכל ימי חייו למען בני עמו בכל ארצות פזוריהם, ואז אז נזכה לראות את בנינו ובנותינו מגודלים בנעוריהם במדות טובות ובמעלות ישרות, לשמחת לבבנו ולשמחת לבב כל אוהב עמו, ויקוים בנו מקרא שכתוב: „ולתתך לשם ולתהלה״ (דברים כ״ו) אם רק נאחז בעץ הדת והדעת *) ונדע אפה הוא האדם, כי תעודת האדם להתלונן תחת עץ החיים של התורה, ועץ הדעת, של האהבה להיטיב לזולתו, כל מדה טובה שתפארת היא לאדם ותפארת לעושיה, והיה אם יאכל מאלה וחי לעולם.

---

*) נשבע הקב״ה בכסא כבודו, אם אין באדם אלא מקרא ודרך ארץ בלבד, שכרו מונח לפני, ובלבד שיהי שמור מהעבירה (תדב״א רבה פ״ב).

כל שאין התורה עוברת על פיו אין בו דרך ארץ (מסכת כלה), אין מסרבין לגדול, שנים דרך ארץ (פסחים פ״ז), רבי נתן אומר אין לך חכמה כחכמת דרך ארץ (אבות דר״נ פכ״ח.

לעולם אל יכנוס אדם לבית חבירו פתאום, למדנו מהקב״ה שעמד על פתח הגן וקרא להאדם: איכה (מררש הנעלם), דרך ארץ קדמה לעץ החיים, לשמור את דרך, זו דרך ארץ ואחר זה עץ החיים (תדב״א א). ופעמים רבות הזהירונו חז״ל על הדת ודעת: מקדש שני שהיו עוסקין בתורה ומצות וג״ח מפני מה חרוב, מפני שהיה בו שנאת חנם (יומא ט׳), מי שאין לו בשת פנים בידוע שלא עמדו אבותיו על הר סיני (נדרים כ׳), אפילו אין בידו לא מקרא לא משנה אלא הוא יושב וקורא כל היום פסוק ואחות לוטן תמנע, אפילו הכי שכר תורה בידו (תדב״א פ״ב), ולא כההמון שיודעים מה שאמרו חז״ל: אפילו ריקנין שבך מלאין מצות כרמון (סנהדרין ל״ז), וזה קאי רק על בעל דרך ארץ. ומי לא ידעינן, דאמרו באבות: לא המדרש עיקר אלא המעשה, ומביא במדרש תמורה: אם זכה ועוסק בתורה, ר״ל עסקו ומנהגו בתורה וכהלכה יעשה כמלאכי השלום, שנאמר הן אראלם מלאכי השלום.

מעולם יא ידעתי לשמור את זולתי*), וזאת באה להם כי כבהמות נדמו, אהבת זולתם לא ידעו.

וכן היו עשרים הדורות הראשונים כבהמות שדי, והתבל כמדבר שממה, כעדות הכתובים: יצר מחשבות לבו רק רע (בראשית ו'), כי מלאה הארץ חמס (שם י'). ואנשי סדום רעים וחטאים (שם י"ג) עד אשר הופיע אברהם אבינו ראש אומתנו, האחד והמיוחד, ובשכלו הזך וברוחו הקדושה השיג את מעלת תורתנו הקדושה, כאמרם רז"ל: קים אברהם אבינו את כל התורה (יומא כ"ח).

„עשה הקב"ה את שתי כליותיו כשתי מעינות נובעות חכמה" (ב"ר וינש).

„עד שהציץ עליו בעל הבירה" (ב"ר לך).

אז אמר הבורא ב"ה, אך זה היום שקויתי, מצאתי את בחירי, „כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו אחריו" (בראשית י"ח).

אחי ורעי! דעו עתה וראו, כי כל מעלות אברהם אבינו ע"ה בתחלה, לא היה רק בזאת שהוא ידע את ה' אבל יען כי ד' ידע כי הוא יצוה את בניו אחריו לשמר את דרך ד' **).

וגם אדון כל הנביאים משה רבנו, קרא לא אחת ושתים: „ולמדתם אותם את בניכם" (דברים י"א), ושננתם לבניך (דברים ו'), והגדת לבנך (שמות י"ג), כי ישאלך בנך וג' ואמרת אליו (שם).

נראה מזה כי קיום האומה בימים הבאים אך בידי הלמוד שנלמד את בנינו, תלוי ועומד הנהו, למוד התורה הוא האבן הבוחן, פנת היקרת, המוסד המוצק, אשר עליו יעמד הבן ולא ימוט בנין הלאם לעולם ועד.

וזה שקרא מלכנו איש האלהים: „מפי עוללים ויונקים יסדת עוז".

ועתה אחי ורעי היקרים, אחיותי היקרות והנדיבות, בני עמי, דת

---

*) הגם שאמרו: אלמלא לא נתנה תורה היו למדין צניעות מחתול, גזל מנמלה, עריות מיונה, וד"א מתרנגול (ערוכין ג'), אך אולי כיוונו בזה לזמן מאוחר —כי איך נכחיש אשר גם עתה אחר קבלת התורה הרבה נכשלין בדברים הנ"ל, השם ירחם.

**) ומצינו (סנהדרין ק"ח): אף על נח נחתם גזר דין, אלא שנח מצא חן, והובא במדרש: כי נחמתי כי עשיתים וכו' ונח מצא חן בעיני ד', מפני מה, רק בעבור: ואלה תולדות נח, בשביל הדורות הבאים.

חז״ל על הפסוק: ד׳ עוז לעמו יתן (תהלים כ״ט) (קדושין ל״א, ירושלמי סנהדרין פ״י הל״ב, ויק״ר פי״א, ורש״י ישעיה ח׳) כי אם אין גדיים אין תיישים, אם דור הולך ועובר לא ימשיך את עבודת הראשונים ללמד ולהורות את התורה ופקודיה לדור בא, התורה מה תהא עליה.

ומה גם בימינו אלה, אשר שה פזורה ישראל, אין מלך לישראל, אין נגיד ומצוה, שיצוה לאיש הישראלי את זאת עשה, ואת זה לא תעשה איש לדרכו ואיש לבצעו מקצהו והתורה מונחת בקרן זוית וגם רגל גאוה תדרכנה, בימינו אלה אשר החיים שוטפים במרוצתם, ובנות עלוקות הזמן קוראות: הב, הב; הצרכים המרבים המסבלים על שכם כל אחד ואחד, בימינו אלה מי יעמד בפרץ לבל יכרת „עוז״ מפי עוללים ויונקים, איה הגבר אשר בידו הכח והממשלה לצוות במפניע: השקו את הנטיעות הרכות האלו במימי התורה לבל תקמלנה והבלנה בלא עת, ולבל יחשף עין ישראל, עין הלאם כלו, ואיה המיצר בצרת עמו, עם ד׳ לדאג בעבורם, לאשרם ולהצלחתם?—

כאשר התלונן עוד האדם הראשון בגן עדן ונפשו לא חסרה כל טוב, אז באולתו דאג, ויירא אך לנפשו, ואז קרא אליו ד׳ האלהים: האדם איכה!—ר״ל, אוי ואבוי, אי לך יציר כפי אשר בראתיך בצלמי ובדמותי להיטיב לזולתו, אי לך, אם רק אהבת-עצמך תהיה לך לראש פנה בכל עלילותיך עלי אדמות, אי לך אם רק לחומריות וגשמיות תהיה שואף כל היום, ובמה תהיה שונה מכל החיה ומכל הבהמה אשר על פני האדמה? „איכה, איכה״, „האדם איכה!״ איה האדם)!

ומה היתה אחריתו הלא טובה, זאת נראה מצאצאיו, כי עוד בראשית התבל באביב החלד, כבר רצח בנו האחד את אחיו *), ועוד עשה שקר בנפשו לענות ליוצרו היודע הכל, לאמר: לא ידעתי, השומר אחי אנכי?

---

*) ויש אומרים אף המזיקין (אבות פ״ה). ולדעתי צפון הרעיון הזה במאמר: שלשה שותפין באדם (קדושין ל׳) הקב״ה אביו ואמו, כי הקב״ה נותן באדם הנשמה, אבל אם האבות לא ילמדו ולא יחנכו את יוצאי חלציהם ללכת בדרך הטוב והישרה, להיות טוב לד׳ ולבריות, רק יניחו את בניהם ללכת בדרך הטבע, אז לא רק שהאבות המה ממבלי העולם אלא גם ממזיקי העולם. וזהו—גם המזיקין.

„איכה"

דרשה אשר דרשתי בביהכ"נ „כנסת ישראל" בעיר קליוולאנד, אהייא, בעת אשר ידי יסדה בית חנוך לנערים ונערות בשם: „בארָאן-דע-הירש פריה סקוהל".

בעז"ה ביום א' לחדש אייר שנת תרנ"ה.

אדוננו המלך החסיד, דוד מלכנו נעים זמירות ישראל, בהופיע עליו רוח קדשו, בהשתפך נפשו הקדושה ברגשי יה, על הוד מעלות תורתנו הנאמנה והעליונה בת השמים, אשר אך על ידה ובה היינו לגוי סגולה, לחטיבת שוהם משבצת בכתר רבון עלמיא, ואשר היא היתה לחבל הכסף המקישר ומאחד את טבעות כנסת ישראל, וקרבו הטבעות אחת אל אחת והיו לשרשרת עבותה, לעם גדול ונאדר, ועל ידה יכיר כל רואה את זרע „ברך ד'".

בהשתפכות נפשו אז, קרא במליצתו הנהדרה: „מפי עוללים ויונקים יסדת עוז" (תהלים ח').

אם נחדר אל עמק מליצתו הזאת, אם נמצה את תוך רעיונו אז נראה בעליל, איך במלים המעטות האלו, לא השקיף המשורר אך על דורו לבדו, כי אם גם על הדורות הבאים,—ואם בימים ההם כך—היו העוללים והיונקים עוז הלאום—בימינו אלה על אחת כמה וכמה. בימים ההם בפרח האומה כזית רענן, מלכו ואדירו יושב על כסא מלכותו, וכל עניני העם צאתם ובואם נחתכים על פיו (ברכות ד'), לפי רוח התורה והמצוה, וכרצון אל חי, אז ראה מלכנו החכם כי היסוד היותר חזק ואמיץ שעליו יבנה בנין הלאום, האבן השתיה שעליה תכונן הצלחת העם, המה בני הנעורים*) הילדים אשר חנן אותנו האלהים, ובהתרגשות נפשו קרא: „מפי עוללים ויונקים יסדת עוז" ואין עוז אלא תורה, כאמרם

---

*) ללמדם ולחנכם במדות טובות, כמו שמצינו לחז"ל (ר"ה י"ח) על רבה ואביי דעסקי בתורה וגמ"ח.

ר״ל כי אינו כפוף תחת הציבור. ובעו״ה במדינה זו הלא ראינו כמה פעמים כי הרב הוא אב״ד ומוהל וסוחר ומוכר ועם כל זה עני מורה והוא תחת חצבור והוא נותן אוזן לשמוע מה בפיהם של הבע״ב הנגבוהים והתקיפים וכל העולה על רוחם. לפעמים אם הרב איננו תקיף בדעתו, אזי הם, הם המתקנים תקנות והוא יחזיק בע״כ את דבריהם. לכן המצוה להיפוך, שאסור לשמוע לו, ר״ל להם. והראי׳ או סמך לדברי למה לא ידקדקו כ״כ על הבני מעים אש השוחטים מעידים כי יקחו מן הבא בידם ולא ידקדקו, ורבים מתגאלים בבשר פגולים, או הרעסטאראנס אשר נכתב בהחלון כ ש ר , הזה הוא ח״ו דרך הכשרות?? אשר ינהג הרב? חלילה! ג״כ צריך לשלם את ההפסד, מחמת שאין כאן שום תקנה לכשרות, וגם אין ביכלתו ובכחו לעשות תקנות.

ובזה אסיים ואומר שלום למר ולכל הנלוים אליו. ובטח תקיים את דבריך לשלוח שאלה זו לאחד מהרבנים הגאונים המפורסמים שליט״א, גם את הרב הג׳ דעירך תפרוש לשלום בשמי.

ידידך לנצח.

ח״ש בראדסקי.

אזי אז היתה התקנה לברר הכשרות, שהבוטשער אינו יכול למכור נבו״ט, אבל בנידן דידן לא נעשה כזה. ולולי מסתפינא הייתי אומר כי כל זה לא נעשה אלא שהבוטשער יקנה את הסימן, כי המשגיח או הממונה על הסימן בוא יבוא זמן רב אחר השחיטה, ובזה הלא מגרע גרע, כי עתה יוכל הבוטשער האינו כשר ונאמן למכור ג״כ נבו״ט אם לחוש שנמצא בידו, כי בלא הסימן יהי׳ נזהר למכור נבו״ט כי נתפס עליו כגנב, אבל כאשר הסימן נקשר אח״כ והאיש המשגיח הקושר את הסימן אינו רואה ומבחין בין כשרה לנבו״ט, יוכל היות כי יקשיר ג״כ על עוף נבו״ט. וא״כ מזה ינתן הכח להבוטשער למכור נו״ט בפומבי׳ ובדבר שאין בו סייג לתורה בוודאי אין שומעין אפילו כב״ד הגדול (עיין בסמ״ע בס״ב. ולפי דעת הראב״ד כל דבר שאסרו בלא סייג לתורה זה הוא בבל תוסיף, אף שהראב״ד מסיים שם ולא תמצא איסור מוסיף אלא במ״ע כגון לולב, עיין בכ״מ שמקשה ע״ז).

ועתה ישאל השואל על הגזרה השניה שכל בוטשער מוכרח לקנות סיין, כי מזה ידעו הכל שהוא כשר. אשאל להרב הג׳ דמתנכם מה יעשה עם בוטשער שהוא עני ר״ל ואין ידו משגת לשלם מדי שבוע בשבוע להמשגיח, ובאמת הוא איש כשר וירא שמים, ולפי דעת הרב הבשר שאצלו טרפה, ובפרט שהבוטשער אינו מהקהלה שלו פשיטא שאינו יכול לגזור עליו. ומה שהכריז שהבשר שלו טרפה מחמת שלא רצה לקבל גזרתו, הלא עפ״י ד״ת הוא מזיק ממון חבירו ומחויב לשלם מדיני דגרמי, כי רב שטעה בדבר משנה פסק המחבר שפטר מלשלם, מחמת שלא נתכוון להזיקו, אבל הכא בנידן דידן הרי מתכוון להזיק הוא.

ע״כ עצתי בזה שהבוטשער מצד השני יטבענו לדין לשלם לו ההפסד שאבד ע״י.

נ״כ תדע ידידי כי כל רב שיוכל לעשות תקנה עפ״י דין, ומחויבים המקבלים אותו לשמוע לו, זהו רק אם קבלו אותו לרב, כמו שכתב המרדכי, כל מי שנתמנה על הציבור הוא כאביר שבאבירים, ויפתח וכו׳ וכל מה שעשה עשוי. באמת זהו רק הולך על ז׳ טובי העיר. וכן כתב הרשב״א: דכל ציבור במקומו כגאונים שתקנו כמה תקנות, ואפילו אם נאמר שזה הולך על הרב, זה הוא דווקא ברב שהוא על הציבור

רוצה לעשות סייג לתורה, אזי מקבץ את כל אנשי העיר לעשות התקנה, כי הוא בעצמו אינו יכול לעשות או טובי העיר שרבים הומחו עליהם אז יש להם כח כב״ד הגדול שבירושלים. אבל הרב בעצמו אינו יכול לעשות תקנות בדברים חדשים או מנהגים חדשים.

וא״כ לפי דברינו ולפי הדין, על הקהלה שלו אינו יכול לעשות שום מנהג או תקנה בלתי ידיעתם, ומכ״ש על כל העיר, אשר לא הכירו אותו לרב, בוודאי אינו יכול לעשות שום דבר קטן או גדול. ואפילו אם נאמר שהקהלות בררו מתוכם אנשים ונתנו להם הכח לעשות תקנות, הלא הם לא עדיף מב״ד שהי׳ בזמן הגמ׳ שהיו מוסכמים ופסקו גם דיני קנסות. עכ״ז הלא פסק הרמב״ם, באם שב״ד גזרו לעשות סיג לתורה והעם מפקפקים, הגזרה שלהם בטלה. ולפי דברי כבודו כי רוב אנשים מקהלתם לא קבלו עליהם גזרה זו, כי רובם לא רצו בה, וע״כ הגזרה ממילא בטל, כמו שכתב הרמב״ם. ואינו יכול לכופם לקבל נזרתו. והשתא האיך יכול לכופם לקבל גזרתו שמוכרחין הבוטשערס לקבל „בלאָמבע או סיין״. ואם לא יאסור אותם, והבשר שלהם טרפה, הרי אין לך כפיה גדולה מזו?

זולת זאת הלא כתבת כי רב אחד אשר הי׳ רב ביוראָפּ וכמה שנים הוא דר במחנכם ומכירין ומחזיקין אותו לרב ויש לו קהלה גדולה. הרב הנ״ל יצא במחאה נלוי׳ ובטל התקנה, באשר לא ידע טעם להתקנה. והרי זה דומה כמו דאיתא בגמ׳ ע״ז דף מ׳: נפק שיפורי דרבא ואסר, ושיפורי דרב הונא בר חנאילי ושרי, והם הי׳ בעיר אחת ולא חששו לחלוק, אבל שחכם שאסר אין חברו וכו׳. זאת דוקא לאחר זמן, אבל תיכף מותר לחלוק, עיין בח״ס ביו״ד ס׳ י״נ.

וא״כ הגזרה אשר רב יכול לגזור דווקא שלא נמצא מחלוקת מיד, אבל בעת שגזר רב אחד והשני עמד מיד בנגדו, אז הגזרה נתבטלה.

והי״ח דבר שגזרו, מחמת שב״ה הודו לדברי ב״ש, יען שהיום ההוא נתרבו תלמידי ב״ש על תלמידי ב״ה, והיום הזה היו כפופים, אבל חד לגבי חד אין כאן שום גזרה, והגזרה נתבטלה.

ועוד אם נתבונן בהתקנה גופא נראה כי אין בה שום סייג וחיזוק לדברי תורה. כי התקנה לברור הכשרות, זאת היתה טוב ויפה אם תיכף אחר השחיטה יקשור את הסימן באופן שאין באפשרי להתירו מהעוף,

ולא פשטה ברב הקהל, הרי זו בטילה ואין רשאין לכוף את העם ללכת בה. גזרו, ודימו שפשטה בכל ישראל, ועמד הדבר כן שנים רבות, ולאחר זמן מרובה עמד ב״ד אחר ובדק בכל ישראל וראה שאין אותה הגזרה פושטת בכל ישראל, יש להם רשות ג'כ לבטל, ואפילו הוא פחות מב״ד הראשון בחכמה ובמנין. ועיין בכ״מ, אף שיש בכח ב'ד לכוף אותם אינם רשאים.

משמע מהרמב״ם, שמפרש דברי הגמ' שאמרו אין גוזרין גזרה על הציבור, אא״כ ה יבור יכולין לעמוד בה (ב״ק ע״ט) אפילו ע״י הכפי' יכולין לקיים, רק שלא רצו ברצון נפשם לקבל הגזרה הזאת, איבדה הגזרה כוחה.

והשתא נחזה אנן, הלא שמן שאיסורו מי״ח, וע״ז אמרו שאפילו אליהו וב'ד אינן יכולין לבטל, אעפ״כ כאשר לא נתפשט הגזרה ברוב ישראל, אף שע״י כפי' יכולין לקיים, אינם רשאים לכוף. ועל זה אמרו אין גוזרין וכו' אא'כ הציבור וכו', הינו שקבלו ברצון נפשם הטוב אז אז היא עומדת לעולם. וזאת ג'כ נפקא מיניה אם גזרו ומיד פקפקו העם. אז ממילא בטל, ואינם רשאים לכופם, אבל אם מיד לא פקפקו, רק אח'כ פקפקו. ג'כ יכולין לבטלו. כן משמע מהרמב״ם (ומדברי רש״י לא נראין כן, עיין ככ״מ).

והשתא נחזה אנן, לו אם כל אנשי העיר קבלו אותו לרב, והתקנה נעשה באמת לעשות סיג לתורה, ורב אחר לא עמד כנגדו. רק העם מפקפקים, נ״כ היא הגזרה בטלה ומבוטלה ממילא ואינם רשאים לכוף, כמו שכתב הרמב״ם, מכ״ש שהעיר כלו מעולם לא קיבלו אותו לרב ״כי בא לשם בתור שו״ב, רק אח״כ קבלה אותו קהלה אחת למורה וזכה לשם רב ״כמנהג אמעריקא״, בודאי אין להשתרר על כל העיר.

ועוד כי לעשות תקנות צריך שהרב יהי' גדול הדור שאין כמותו בכל מרחבי תבל, כמו שכתב האלפסי. ודוקא גדול הדור כמו רב נחמן, דחתני' דבי נשיאה הווא וממונה ע״פ נשיא או טובי העיר שהומחו רבים עליהם. וכאשר בערי אמעריקא אין השם ״ז' טובי העיר לאמיתו״, וגם הרב לא נתקבל מכל העיר, רק ממעוטי דמעוטי, והמקבלים אותו נ״כ לא קבלוה אותו לעשות תקנות, רק לדין ולהורות ע'פ ד'ת ולא לעשות תקנות חדשות. כי המנהג בכל קבוצת ישראל, באם שהרב ״האמתי והמובהק״

העוף, ועי"ז נתכשר העוף ומותר לאכול אותו. אבל אם לא נתקשר בליאמבע עליו אז הוא טריפה גמורה.

גם דרש, שבשר, מוכרח הבוטשער לקנות סיין מאתו דוקא, אז רק אז נתכשר הבשר, ואם לא נמצא סיין בחלון הבוטשער־שאפ, אז הבשר טרפה.

כל זה דרש הרב במחנכם.

חרה סתומה היא לי! הלא זאת ידוע שעד אחד נאמן באיסורין, ואפילו מומר לתיאבן אם נמצא בשר בידו או עוף, אם אומר מומחה שחט לי נאמן, מטעם לא שביק התירא ואכיל איסורי. ומחמת טרחא לא חיישינן. ובפרט בעיר שיש חוק מהממשלה שלא ישחוט שום אדם בביתו, ויש מחפשים אחר זה Board of Health והבוטשער לא מוביל עופות לביתו, כי אם לבית השחיטה, וכל או"א יש לו מקום מיוחד להניח את העופות החיים, ולאחר יום או יומים שוחט את העופות במקום מפורסם אצל שוחטים מומחין, ואין כאן שום חשש שמא ישחוט בעצמו, רק שמא ימכור נבלה שנתנבלה ביד השוחט, הלא מוטב לעשות תקנה שהשוחט לא יתן את הנבלה להבוטשער, כמו שעשו התקנה הזאת בערים רבות.

וכל זה דווקא בבוטשער שהוא חשוד, אבל מי שאינו חשוד הוא בחזקת כשר ומותר ליקח עופות ממנו.

ונם הרב סותר דברי עצמו. הלא הוא דרש שמותר לקנות בשר אצל מי שיש לו סיין, כי כאשר יש לו סיין אז הוא כשר, ומה חטאו העופות? שעל הבשר הוא בחזקת כשרות ומותר לקנות מאתו, אבל עופות לא? אתמהה.

ובעת אם נמצא אצל בוטשער אחד בשר ועופות, ויש לו נ"כ סיין בחלון אז הבשר מותר, ועוף בלא בלאַמבע אסור?

ולית נגר ובר נגר דיפרקנא, ומוכרחין אנו לטימר גזרה היא מלפני קבלוה משעשעי דת יומים.

וכאשר באנו עד הלום, צריכין אנו לחקור אם יש בכחו של הרב ובפרט במדינה זו לעשות גזרות כאלו.

הרמב"ם בפ' ב' הלכה ו' בהלכת ממרים כתב: הרי שגזרו הב"ד גזרה, ודימו שרוב הקהל יכולין לעמוד בה, ולאחר שגזרוה פקפקו העם בה

פריעה, מציצה, זהו הברית וכן מקרא סופרים ועטור סופרים, וקריין ולא כתיבין, וכתיבין ולא קריין הלכה למשה מסיני הן, נדרים ל״ז).

הרחמן יזכנו במהדה להבין ולהשכיל, לשמר לעשות ולקיים את כל דברי תורת ד׳ באהבה.—אמן.

יתבררו ויתלבנו הדברים.

זה אשר כתבתי כבר לאיש ידידי רעי ועמיתי על דבר שאלתו אשר שאל כהונן, והמעין יבין את שאלתו מעין התשובה, ואחר זה דרשתי בעירו שם את הענין כלו.

ידידי רעי וכו׳.

יקרתו הנעני, ות״ח לכ׳ על פרישת החוה״ש, כה לעד בל יבצר אתי עמי נ״ב ב״ה לי ולבל הנלוים לי שלום וברכה.

על דבר שאלתו, הגם כי עטי ועתי בל אתי, ושאלה כזה מהראוי היה לשאול לאחד מהרבנים הגאונים בפה או באירופיה, אך ורק כי כבודו כתב כי תורה וללמוד אנו צרכים ואחר זה יתבררו ויתלבנו הדברים לפני רב מובהק ומפורסם, אמרתי אנסה נא את כח זכרוני, כי גם אנכי טרוד כמוך ולא יתננו הפנאי להגות בספרי הלכה ובטח תעשה כאשר הבטחת לי במכתבך. כי אחרי קבלך מכתבי תשלח את השאלה עם התשובה גם יחד לאחד מגאוני זמננו, להגאון רשבבה״ג רש״ס מירושלים תות״ו או הגאון האמתי ר״ח סאלאווייטשיק מבריסק דליטא שליט״א.

ואם כה תעשה יהיה ד׳ עמך ואז יהיו גם כונתך גם מעשיך רצוים.

וזת החלי:

הנה הרב חנ׳ וכו׳ דמחנכם דרש דרש, שעל עופות שחוטים מוכרח להיות „סימן״ על רגליו. ואין שום חלוק אם הסימן נתקשר תיכף אחר השחיטה או לאחר זמן אך כשהעופות מונחים בבוטשער־שאפ שעות הרבה, וגם לאחר המריטה מהנוצות יבוא המשגיח וקושר הסימן על

לאחיו, אם כי התורה שבכתב צותה זאת למצוה ולעכוב, ובזה המה הולכים אחר מצות התלמוד האומר: „כל שאינו ביבום אינו בחליצה" (יבמות, גם עיין מכילתא יתרו פו"ח, כי ערות אשת אחיך לא תגלה, ויבמה יבא עליה בדבור אחד נאמר).

ג) גם המתקנים יחוגו את חג השבועות בששי לחדש סיון וקוראין אותו „זמן מתן תורתנו", אשר הוא כפי קבלת התלמוד. ובתורת משה לא נזכר שבחג הזה נתנה התורה לישראל, כי אם חג הבכורים יקרא לו.

ד) גם המה יקראו ליום הראשון לחדש תשרי „ראש השנה" ומקדשים אותו בקדושה יתרה מאשר קדשו את יום השבת, ובתורה לא נקרא בשם „ראש השנה" ורק על פי קבלת התלמוד.

ה) כן יתנהגו בקבורת המתים רק לפי חקי התלמוד.

ו) וכן הקדישו את יום ההזכרה של המתים. כאשר צוו התלמודיים*) (אבן העזר יורה דעה ע"א שע"ז).

מכל אלה הלא די להוכיח כי גם המתקנים הראדיקאלים יהודים תלמודיים המה שלא ברצונם, והאורתדוכסים הם רק בעלי „דת משה" ולא „תורת משה" ברצונם.

ובכן אחי ורעי, מתי נחוג את יום קבלת התורה? קבלת תורת האחדות והשלום, אשר היא חיינו וארך ימינו, ונהיה לעם אחד בעלי תורת משה שבכתב ותורה שבע"פ (תורה שבכתב: תורת הרחמים והחסד לכל אחד ואחד, כאמרם: כל זמן שאתה רחמן, הרחום ירחם עליך (תוספתא ב"ק פ"ט), ועיין פסקת זוטרתא בהעלותך: כל מי שהוא שונא לאדם כאלו שונא לחקב"ה, בזמן שאתה רחמן (עיין ירושלמי ב"ק פ"ח), הלך אחרי מדותיו, רחום, חנון (סוטה ד') ותורה שבע"פ: כי לא כרת הקב"ה ברית עם ישראל, אלא בשביל דברים שבעל פה (גטין ס'), חתוך

*) ואם כי כמעט בטלו את כל המועדים, אך את יום צום הכפורים יקרישו עד מאוד, וכזה מצאנו בספרי (פ' אחרי) ופרקי דר"א פי"ד: אפילו כל המועדות עוברין וזה"כ אינו עובר.

היקרה ההיא שנתנה לנו במתנה גמורה וחלוטה לטובתנו ולהנאתנו לאשרנו ולקיומנו? מתי תבא חכמה בלבנו לדעת ולהבין כי אם נוטים אנחנו מדרכי התורה, דרכי הנעם שלה, ונתיבותיה נתיבות השלום, אז בכל יום ובכל שעה מקרבים אנחנו ח״ו את קץ עמנו להקבר שם *).

והאם לא נראה בעליל כי כל אשר בשם ישראל יכונה יהודי תלמודי הוא, ולא רק המחזיק בנושנות ומקיים את כל הכתוב בתלמוד, תלמודי הנהו, כי גם המתקנים הראדיקאלים שלפי דבריהם ימאסו את התלמוד ויתעבו את כל הכתוב בו, או כי לא יקראו אותו ולא ידעו כלל את הכתוב בו גם המה למרות חפצם, אך יהודים תלמודיים המה, כי גם המה אף מבלתי דעתם, יתנהגו בכל על פי תורת התלמוד, ומבלתי המסורות הקדושות אשר בתלמוד הקדוש לא תוכל יהדותם להתקים אף כל שהוא, כל זמן שברצונם להקראות עוד בשם ישראל, ונוכיח להם הדבר באותות האלה:

א) כל הרבנים המתקנים לא יעיזו להתיר את הנשואין אשר התורה שבעל פה שבתלמוד אסרה עלינו, אם גם לדעתם אין לאלה יסוד בתורה הכתובה.

ב) את החליצה אמנם בטלו אחדים מהם, והתירו לאשה שמת בעלה בלא בנים להנשא בלא חליצה, אבל לא התירו את אשת המת

---

*) הערה: בשנת תרכ״ג (1863 למספרם) שאל המנסטריום באוסטריא מאת הרבנים מאנהיימער והורוויץ לאמר: הכנים המה הדברים אשר החליטו סופרים רבים כי מתקופת בן מנחם והלאה נתחלק עם ישראל לשתי כתות: אורתדוכסית ורעפארמית, ושונות הנה באמונתן ובמנהגיהן?—על זה ענו אז הרבנים הנ״ל בתורת עדות ובשבועה כדת, כי הדבר בדוי ולא היו דברים מעולם.—העידו עדות אמת וכנים דברי הרבנים הנ״ל? אנחנו אמנם לא נפון בישרת לבבם וחלילה לנו לאמר כי דעתם היתה להשבע שבועת שוא, כי לפי השקפותיהם ודעותיהם דמו כי נשבעו לאמת כמה שנשבעו, אבל שאלתנו היא, אם דעתם והשקפתם מתאמתת עם דעת העם כלו בנידון זה, או במלות אחרות היש מתנגדים לדעה זו האומרת שכיון ששינו איזה קהלות ממנהג הקדמונים נתפרדו בזה לכתה מיוחדה? (כל המשנה ידו על התחתונה (ב״ק ק״ב), כל המשנה ממטבע שטבעו חכמים בברכות לא יצא ידי חובתו (ברכות מ׳, כל המשנה ממטבע שטבעו חכמים בגטין יוציא והולד ממזר (גטין ה׳.) ואדמה כי זה היה מענה פרדינאנד לאססאל כאשר בקשוהו להתנצר (עיין תולדותיו), ולפי דעתו כל העם הישראלי הם יהודים תלמודיים כאורתדוכסי כריפורמי. והחכם רא״ה ווייס בספרו „דברי הימים לתורה שבעל פה" הכביר לקרא עוד גם את הקראים בשם תלמודיים, ע״ש.

תחת „תורת משה״ מתנוססת „דת משה״ מנהג אש כ פ י ר ו ש ר ש ״ י ז״ל.

ואם לא נשים לב לקבל את התורה, תורת האחדות והשלום, ולא נקום כאיש אחד חברים להקים את ישראל משפלותו, וכל בית ישראל יעוררו בלב אחד וחפץ אחד, ואם לא נשא את דגלנו; אהבה, אחוה, שלום ורעות, אז ח״ו שאלת ישראל, תהיה שאלת זמן קרוב, ועם רבינו ר ב עמוד התלמוד נאנח ונאמר: „מסתפינא מהאי קרא ואבדתם בגויים״ (מכות כ״ד).

לכן אחינו בית ישראל, נקבל נא את התורה, נקבלוה בעוד מועד, כי לא לעולם יכפה ההר עלינו ולא לעולם תכריז הבת קול את קולה ותעורר אותנו, כי מי יודע אם לא יפל ח״ו ההר עלינו, הבת קול תחדול אמריה, והתורה תעוף ותנז ממנו ולא נמצאנה עוד, ואז אז ננהם באחריתנו ונאמר הלא כן נבא לנו משה רבנו ע״ה מראשית אחרית.

והעד על אמתת דברינו הוא השם אשר קראו להחג הקדוש הזה, „זמן מתן תורתנו״, והשם הזה יעיד בנו גם עתה, כי התורה עודנה נותנת לישראל, ואנחנו טרם עוד קבלנוה, עוד ההר כפוי ותלוי ממעל לראשינו ועדיין הבת-קול מכרזת ואומרת: אם תקבלו את התורה מוטב, והייתם לעם שלם מתוקן ומקובל, ואם לאו, הנה ש ם תהא קבורתכם; לא פה תחת הר סיני, כי אם ש ם בין האומות הרבות תהיה קבורתכם *) כי כל זמן שלא תקבלו את התורה אשר נאמר בה: אלה חחקים והמשפטים והתורות אשר נתן ד׳ בינו ובין ישראל (ויקרא כ״ו) אז תתערבו ותתבוללו בין העמים ותחדלו מהיות עם בפני עצמו, וקים ברוחו האמתי,—ולא בזמורות זר—ולא יזכר עוד שם גוי גדול אשר לו חקים ומשפטים צדיקים, כי אם אך גוי אובד, שפל ונדכה, עם קשה עורף אשר בגויים לא יתחשב, ואז ח״ו לא יקרא לנו עם ישראל, ותורתנו תורת ישראל, כי אם דת ישראל, וכפירוש רש״י ז״ל: מנהג של אש.

חוגגים אנחנו כלנו את יום נתינת התורה, אבל מתי תבא העת המאושרה שנחוג גם את יום קבלת התורה? מתי נקבל את הסגולה

---

*) בהתבוללות ח״ו ע״י האסימילאציע הארורה.

יכנו שערי האחדות, ומבלעדו לא תוכל להתקים אף רגע. אבל את התורה הזאת, הנותנת לנו בכל שנה, בכל עת ובכל זמן עוד לא קבלנו אותה, עורנה ממנו והלאה, עוד טרם תמצא בהר או בעמק, לא בין החכמים ולא בין הסופרים לא בין עובדי עבורת הקדש ולא בין אלה שעבודתם חולין.

אהה אחי! מתי נקבל את התורה? מתי נקבל את הכלי המחזיק שלום שנתן לנו לטובתנו ולהנאתנו? מתי יהיה קץ הפלאות? מתי תבא חכמה בלבנו לדעת כי בכל יום ויום, ובכל שעה ושעה אנחנו מקרבים ח״ו את קצנו להקבר ש ם; להתבולל בין העמים, כי העין הרואה נכוחות וחודרת אל חיי בני עמנו ומפלגותינו בכל רחבי אמעריקא, תראה את הנולד כי בני האורתדוכסים הנולדים ונחנכים בארץ הזאת לא יחזיקו במעשי אבותיהם ובמנהגיהם הנושנים. . וגם בני המתקנים, הראדיקאלים לא יעמדו על עמדם הנוכחי, שהפרוץ כבר מרובה בו על העומד, ועוד יוסיפו לשאף קדימה, ובני הדור החדש באלה וכן אלה, יאמרו לחדש ולתקן את סכת יהודת הנופלת, או לבנותה כלה מחדש, בבנין חדש, ואולי גם בשם חדש . . . וכה תתרבנה ח״ו המפלגות והכתות בישראל ותתפרדנה אחת מאחת, עד אשר יבוא שטף הזמן אשר כבר שטף רבבות אלפי ישראל וישטוף את כלם ח״ו לים הכליון, ים השלילה—

כי כל זמן שלא יתאחד ויתקשר ישראל בקשר של קימא לאגודה אחת חיה וקימה, אין לו ח״ו כל תקוה לנצחיותו, כל זמן שהאומה תהיה מפורדת, מפוצצה ומפורדה לפרורים קטנים אז אין ישועתה לה, וגם הלאומים אשר בשם האחדות ידגלו ישימו נא זאת אל לבם לבלי התפורר והתפוצץ, להרחיב את הפרץ ולהגדיל את המדורה.

שנים לאלפים כבר עברו מעת היה ישראל לגוי ועוד לא מת יעקב; רבוא רבבות ממנו כבר שטף שטף הזמן, אלפי אלפים עלים נובלים כבר נשף רוח הזמן מעץ ישראל עתיק הימים, „אפרים בעמים הוא יתבולל״ ויאבד ממחנה ישראל, ושארית הפלטה, שארית יעקב הנשארה, המפוזרה ומפורדה בין הגוים גם היא כמעט שנתה את צורתה והעבירה תמונתה, ורק השם „דת משה וישראל״ עוד מתנוסס על ראשה, והדת לא תגדל אך תצער, ומפני מה? מפני שוחלק לבו של העם, ולכן משנה הוא צורתו,

אם חפץ אתה להדבק באהבת חברך, הוי נושא ונותן בטובתו (ד"א זוטא פ"א). ועל כולם אמר (שם פ"ט) מי שהוא אוהב שלום ורודף שלום ומקדים שלום ומשיב שלום הקב"ה מורישו חיי העולם הזה וחיי העולם הבא, וכל הדברים האלו אינם צריכים באור *).

הנה זאת היא התורה אשר רק בה יתחכמו ישראל לעיני העמים היא נתנה למשה ולא נתנה תורה כזאת לשום אומה ולשון, עד אשר למדה משה לבני ישראל, ומהם לקחו העמים וישימו בכליהם **), ואת התורה הזאת אם אף יקבל אותה הישראלי, יקימה נ"כ, ויחזיק בה ויעסוק בה אז תחלש עזותו, תתם רשעתו, ויהיה אהוב וחביב בעיני כל הבריות ומה גם בעיני עצמו.

וגם על ע"ז שהיא זרה כתורת ישראל אמרו חז"ל: על פסוק וישם לך שלום, חבור עצבים אפרים וגו' (ספרי פ' נשא וע"ש), כי כן היא מדת תורתנו שהיא תורת האחדות, והשלום נוסד על אחדות, ובשלום

---

*) וכמה גדול כח השלום עיין מאמרי חז"ל אלה: בזמן שישראל—אחת אפילו, עובדי ע"ז אין מדת הדין נוגעת בהן (תנחומא שופטים פי"ח).

אין ישראל נגאלין עד שיהיו כלם אגודה אחת (תנחומא נצבים),

השלום כנגד כלם (ספרא בחוקותי).

לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום (סוף עוקצין), (גם עיין מדר"ר פו"א, יבמות ס"ה, חולין קמא, סוכה נ"ג, מכות י"א, ירושלמי פאה רפ"א ובריית א דפרק השלם, ספרא נשא פסקא מ"ב, ילקוט תורה תשי"א, מדרש אגדת בראשית פ"ב; אסוף אאסוף יעקב (מיכה ב') זה שאמר הכתוב: האספו, הקבצו (בראשית מ"ט) אף על פי שאינני יודע אימתי יום הדין, אלא אני אומר לכם כשתאספו ותקבצו, אותה שעה אתם נגאלין—דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום, (משלי ג'). ביקש הקב"ה ליתן תורה לישראל בשעה שיצאו ממצרים וכו' אך נוסעין במריבה וחונין במריבה וכו' וכשבאו לסיני הושוו כולם לאגודה אחת וכו' הוי כל נתיבותיה שלום (ילקוט יתרו רמז רע"ד).

אי אפשר להשור ליראות את הארי, אבל במרום השור והארי במרכבה (ילקוט שיה"ש).

אליהו בא לעשות שלום (עדיות פ"ח).

**) ולכן מצאנו: אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה, רבש"ע תחזק לי טובה שהודעתיך בעולם (מנחות נ"ג).

בשבת ויו"ט, ויקרא לתורה ולתעודה, או אולי ללא תורה וללא תעודה, הבזאת התורה יתפאר ישראל כי היא חכמתו ובינתו לעיני כל העמים, ואת מי מהעמים הנאורים אין ככו אלה? ואם אולי בזאת התורה נתפאר לעיני כל העמים שרבנינו לפעמים מתחרים זה בזה ומבזים איש את רעהו, האם בזה יראו לעיני כל את דרכי הנועם של תורתנו ואת נתיבות השלום שבה?*)

זאת לא זאת—התורה אשר שם משה לפני בני ישראל היא: „שמע ישראל—ואהבת" אמר להם הקב"ה: בני אהובי, כלום חסרתי דבר שאבקש מכם, ומה אני מבקש מכם שתהיו אוהבים זה את זה, ותהיו מכבדים זה את זה, ותהיו יראים זה מזה, (יראת הכבוד ולא יראת מלשינות) (אליהו רבא כ"ח).

ונשיאנו הלל הזקן פירשה כן לפני הגר שבא להתגיר, במלות מעטות ואמר: „דעלך סני לחברך לא תעביד" (שבת ל') ואידך פירושא זיל גמור ועסוק בה, וגם פירשו הכתוב: ו א ה ב ת וכו' המדבר על אהבת ד' גם על אהבת האדם איש לרעהו, ודרשו: ו א ה ב ת. שיהא שם שמים מתאהב על ידך (עיין אלפס יומא פ"ו, ובאריכות בילקוט על התורה תתל"ח).

ובתד"א (פכ"ח): שיהא עסקו בנחת עם הבריות, ועל המקיים עליו יאמרו ג"כ אשרי מי שלמד תורת ד'.

וכן על הכתובים: „לאהבה ולדבקה בו" אמרו הדבק במדותיו מה הוא רחום אף אתה רחום וכו' (שבת קל"ג), חנון ומרבה להיטיב (סוטה י"ד**), הוי מכבד את כל האדם, אם הטיבות הרבה יהיה בעיניך רק מעט,

---

*) ר' שמעון אומר עתידה תורה להשתכח מישראל, והרי כבר נאמר כי לא תשכח מפי זרעו? אלא איש פלוני אוסר איש פלוני מתיר, איש פלוני מטהר איש פלוני מטמא, ולא ימצאו דבר ברור (ילקוט עקב) וגם בשבת קל"ח כלשון הזה.

**) ראה להפוך את כל מדותיך לרחמים, כי באמת אסורה מדת האכזריות לכל אדם, להתאכזר אף על כל חי,—ואמרו הוי מכבד את כל האדם (ד"א זוטא פ"א) אם הטיבות הרבה יהיה בעיניך רק מעט, כי יען שהוא אדם כמוך לא תוכל לאמר כי הטיבות לו יותר מדאי, כבוד האדם יקר כל כך עד שמה בכוחך לכבדו ולהיטיב לו מבלי שיזיק לך הנך מחויב לעשות כן, ולכן אם חפץ אתה להדבק באהבת חברך הוי נושא ונותן בטובתו, לא לבד שתעשה מה שביכולתך כי אם תשא ותתן ותתבונן במה שתוכל להיטיב אתו, ועי"ז אמר שם: מי שהוא אוהב וכו' (שם פ"ט).

כי חפש את התורה, חקר ובדק אחריה, בשמים ובארץ, בים ובתהומות, וכלם ענו ואמרו לו: כי איננה עמהם ואיננה בהם וגם שאול ואבדון אמרו כי אך באזנם שמעו את שמעה אבל עיניהם לא ראוה. ועד כמה בוקעת ויורדת המליצה הזאת עמוק עמוק אל כל שדרות עמנו ואל כל מפלגותיו

התורה היכן היא?—האם בין המחזיקים בנושנות, אחינו אנשי בריתנו, הלא ביניהם אף רבים יקדישו אותה, ויראו ממנה. אבל לא יתעסקו בה, ולפעמים גם לא יקימוה?—האם בין המתקנים? הלא שמה תמצאו את תורות כל העמים, אבל לא תורת ישראל—והממוצעים איפה המה ותורתם מה היא?*) לא תורת משה שבכתב ולא תורת התלמוד, כי זאת התורה אשר תחליש את העזות ותכניע את הלבבות איננה בין כל המפלגות שבישראל. לפלגות ישראל גדולים חקרי לב!—

האורתדוכסים והמתקנים, כל אחד בונה במה לעצמו ואומר: זאת התורה אשר הנחילנו משה למורשה, ואת עגל הזהב—רק את הברק החצוני, הנוצץ למראה עין—אותו יקדישו ואותו יעריצו, אבל לפנימיות התורה. למאור שבה, למאור שבתורה אשר חיי נשמות נגהו, לו לא ישימו לב. ומונחת התורה הקדושה כרוכה בקרן זוית, ובעצמה ובפנימיותה אין אחת מכל המפלגות נוגעת, ואין איש שם אל לבו, כי מה היא התורה, אשר נתן ד׳ בינו ובין ישראל, ולא בינו ובין העמים אשר עליה אמר משה רבנו ע״ה: „כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים, אשר ישמעון את כל החוקים האלה, ואמרו רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה וכו׳ ומי גוי גדול אשר לו חוקים ומשפטים צדיקים ככל התורה הזאת אשר אנכי נותן לפניכם היום (דברים ד׳), האם הדת הנימוסית המזהרת על גנבה, גזלה ורציחה, היא התורה הזאת? הלא את מי מן העמים אין כמו זאת עתה. דת כזאת הלא ישנה בכל ארץ ובכל עם. ובלעדה לא יתקיים העולם, כי כאשר מלאה הארץ חמס, טרם נתנה התורה, אז בא המבול והשחית כל בשר.

או כי זאת היא התורה כלה, הטפת המטיפים חצי שעה או שעה

---

*) ואם נחפש את התורה בגרות לא נמצאנה, כי איפה הם הממוצעים ומה היא תורתם, ולדאבון רוחנו ולמגנת לבנו הננו רואים כי דברי חז״ל אשר שמו בפי השטן צדק יחדו.

התורה, וההר עודנו כפוי ותולה עלינו, ובת הקול עודנה מכרזת ואומרת אלינו גם עתה: „אם תקבלו את התורה מוטב" אז תהיו לעם מתוקן ומקובל אצל כל העמים, ואם לאו „שם בין העמים הרבים תהי קבורתכם" ולא יזכר ולא יפקד עוד שם עם ישראל, כי אם „דת ישראל" מנהגים, מנהגים של אש השורפים ומכלים את הכל, ולא תהיה לכם תקומה בין הגויים, כי כשם שהדג איננו יכול לחיות ולהתקיים בלי מים, כן אינן יכולין ישראל לחיות ולהתקיים בלי תורה. (ע"ז ג') „מפני מה נתנה תורה לישראל בכפיה ורדיה, והמה לא קבלוה?"—שאל ר' מאיר,— הלא דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום, ומפני מה טרם יקבלוה גם עתה? אף כי ההר עודנו כפוי ותלוי ממעל לראש העם הישראלי, ומאיים עליו, כי עוד יקבר, יתבולל בין העמים ולא יהיה לו ח"ו שם ושארית" הוא שואל והוא משיב: „מפני שעזין הם ברשעתם זה לזה*) כי אינם נוחים ואינם מתקרבים אחד אל אחד, באהבה ואחוה, שלום ורעות, אשר את היא התורה כלה לפי דעת הלל ואידך פירושא (שבת ל'), כי אם עזים המה, נצים ומריבים זה עם זה, את אשר יקרב האחד ירחיק השני, וזאת אשר יקדיש האחד יפגל רעהו. והתורה הלא כל נתיבותיה שלום**).

ומאד השכיל מורנו רש"י ז"ל לפרש כי אף העסק בתורה מתיש את העזות ומכניע את הלב, ויען כי אנחנו אין עוסקים בתורה לכן לא נחלשה עזותנו ולא נכנע לבנו, ועינינו הרואות כמה עזין פני הדור, כמה עזין פני עשירינו ומנהלינו, כמה עזין פני סופרינו, ועוד ועוד, והתורה אם כן איפה הנה?

וחז"ל אשר ראו והתבוננו כל אלה גם בימיהם, היו כמתאוננים, לאמר כשני אלפים שנה אחרי נתינת התורה, שישראל עזין הם, כי איך תחלש העזות והלב איך יכנע אם אינם עוסקים בתורה כלל, והתורה אשר נתן ד' למשה בהר סיני לא תראה אצלם.

וכבר רמזו על זה במליצה חדה ושנונה (שבת פ"ט) כי השטן המפריד את הלבבות ומטיל שנאה וקנאה בין בני איש, בא כמנצח להגיד

---

*) וכל משכיל יבין כי לא לבד על איש פרטי לבד ידובר בה, כי אם על האומה בכלל, או חברותא או מיתותא (תענית כ"ג).

**) אוהב השלום ושונא המחלקות (רא"ז פ"ט).

וכן יפרש מלת ד ת י ה ם, בשם מ נ ה ג ם, וההבדל גדול מאוד, ותו איך יבואר לפי פירושו: ראויים הללו ליתן להם דת של אש, הגם פה יבאר מנהג? —

לחדר אל מסתרי המאמר הזה ולהבין את רעיונותיו הנפלאים, נשים נא לבבנו לחקר על שמו של החג הקדוש לנו ח ג ה ש ב ו ע ו ת ועל טעם החגנו, כי שונה הנהו מכל החגים האחרים, כי יומו אינו מוגבל בתורה, וגם טעמו לא פורש, כאשר פרשה התורה בחג המצות: „שלא הספיקה בצקם להחמיץ" בצאתם ממצרים, או כמו שפרשה בחג הסכות: „כי בסכות הושבתי את בני ישראל" אבל בחג הזה לא פרשה בו התורה כלל, כי יחוגג בשביל שבו נתנה התורה.

ועוד זאת כי „זמן מתן תורתנו" לא יאות כלל להיות שם החג הזה, כי לפי דברי חז"ל: אמר ר' יוחנן מלמד שלקח הקב"ה התורה והחזירה על כל האומות והלשונות עד שבא אצל ישראל וקבלוה, (ע"ז ב') ואם כן החג הוא על „קבלת התורה" ולא על „נ ת י נ ת ה" אחרי כי היא נתנה לכל האומות, וכן לא יתכן כלל לחוג חג על דבר שבא לאדם באונס ובכפיה, וחז"ל בעצמם אמרו: כי לא קבלו ישראל את התורה עד אחשורש, שאך אז נאמר: קימו וקבלו היהודים וגו', (אסתר ט) (שבת פ"ח.)

ומה שיש להתפלא עוד יותר הוא על עצם המאמר: כפה עליהם הר כגיגית וכו', אם תקבלו את התורה מוטב, ואם לאו ש ם תהיה קבורתכם, (שבת פ"ח) ואם כיון בעל המאמר הזה, שאם לא יקבלו את התורה יקברו תחת ההר, היה לו לאמר: ואם לאו פ ה תהיה קבורתכם, ומהו שם?

אמנם אחי ורעי, דברי המאמר הזה הם תוכחת מגולה לנו עם ישראל, להתבונן את אשר לפנינו, *) כי גם עד עתה עוד לא קבלנו את

*) נתבונן נא, האם באמת קבלנו את התורה? הלא חז"ל הגידו ולא כחדו שישראל עזין באומות, והמה דברו את דבריהם כאלפים שנה אחרי נתינת התורה אות הוא כי אם עזות מצויה, כי התורה אינה נשמרת ומתקבלת, כי רק ע"י העסק בתורה יכנע הלב הנאה (כדברי רש"י ז"ל), וגם על העוסק רק בתורה בלבד ולא במעשים אמרו חז"ל כי הוא דומה כמי שאין לו אלוה, (ע"ז י"ז) אלא מי שעוסק בתורה ובגמ"ח זוכה לנחלת שני שבטים, (ב"ק י"ז.)

זמן מתן תורתנו.

אמרינן בגמרא: תנא משמיה דרבי מאיר, מפני מה נתנה תורה לישראל, מפני שעזין הן, שנאמר מימינו אש דת למו (דברים ל״ג).

תנא דבי רבי ישמעאל, מימינו אש דת למו, ראוין הללו ליתן להם דת של אש, איכא דאמרי דתיהם של אלו אש, שאלמלא לא נתנה תורה לישראל אין כל בריה יכולה לעמוד בפניהן, היינו דאמר ר׳ שמעון בן לקיש; שלשה עזין הן וכו׳ ישראל באומות וכו׳, (ביצה כ״ה.)

ורש״י שם: „שהן עזין" ברשעתם ונתנה להם תורה שיתעסקו בה והיא מתשת כחם ומכנעת לבם „דתיהם" של אלו, מנהגם של אלו. שעזים הם כאש ע״ב רש״י, המאמר הזה אומר דרשני: *) מפני מה נתנה תורה לישראל? האין זאת שאלה נפלאה, הלא אחרת נוכל לשאל, איזה עם יוכל לחיות ולהתקים בלא תורה, חוקים ומשפטים? **) מפני שעזין הן, ולולי עזותן כי עתה לא נתנה להם תורה, ובנדרים: ר׳ אחא בר חנינא: אלמלא לא חטאו ישראל לא נתן להם אלא חמשה חומשי תורה וספר יהושע בלבד: שנאמר כי ברב חכמה רב כעס, (נדרים כ״ב) משמע מזה שהחטא גרם רק לנתינת הנביאים והכתובים ולא לנתינת תורת משה, כי היא היתה ראויה להנתן להם גם אלמלא לא חטאו?

וגם נבין מה זה ידייק רש״י ז״ל בפירושו: „שהן עזין ברשעתן" (רבנו רש״י ראש המפרשים יצא פה מנדרו, להוסיף את המלה „ברשעתם" על כלל ישראל כולו, וגם את פירושו שהתורה מתשת כחם ומכנעת לבם צריך להבין, אך הוא הוסיף מלה אחת ופירש; ד ת י ה ם של אלו, מ נ ה ג ם של אלו שעזין הן, ר״ל המנהגים עזין הן והם של אש, וזהו ההפך ממאמרם של דבי ר׳ ישמעאל, ובתענית ז׳: אמרו חז״ל: כל אדם שיש בו עזות מותר לקראתו רשע, ואם כן לפי פירושו, הנה רק העסק בתורה יכניע את הלב, ולא קיומה של התורה לקים אותה.

---

*) יחודה היא במינת שאלה כזאת בכל הש״ס, בתלמודים גם במדרשים.

**) ואולם אם גדולה הפליאה על השאלה הזאת הנה תגדל הפליאה מהמאמר מפני שעזין הן, דמשמע כי אלמלא לא היו עזין, לא נתנה להם תורה כלל.

לוח הטעות והתקון.

דף	שורה	כתיב	קריא
13	24	אךְ	אף
16	21	שחכם	חכם
17	23	יטכבענו	יתבענו
18	7	אש	אשר
21	24	דת	דתי
22	14	אפה	איפה
27	13	הא	הוא
30	21	שר	ישר
40	3	He	he
41	20	נחמו	ינחמו
42	3	swelled	swallowed
46	18	dietand	distant
46	24	פוי	פזי
47	21	dearve	deserves
50	3	my	may
50	22	intemal	internal
51	24	stroke rod	rod=stroke
54	22	lead	leads
56	17	losses	loses
57	13		Remove parentheses
61	21	מנ	מנע
63	5	שנמר	שנאמר
72	5	I will—and	I will give
13	11	were for	were not for
72	13	תיכ	חוב
74	3	מנחות כ	מנחות ב

תוכן הענינים.

1. זמן מתן תורתנו—דרשה לחג השבועות, ידבר כמה גדול כח השלום והאהדות.
2. יתבררו ויתלבנו הדברים—תשובה כהלכה לאחד מידידי אשר שאל ממני שאלת חכם, והמעין ימצא שם דברים נכוחים.
3. איכה—דרשה לחנוך בני הנעורים בכלל, כי רק זה ובזה חיינו ואורך ימינו.
4. אבן פנה—דרשה להנחת אבן פנת יקרת לבהכ״נ, ובו יראה המחבר את החיוב הגדול להעושים ולהמעשים, כי כל קהלה תעורתה בעת תיסד בהכ״נ ליסד גם כן בית תלמוד תורה לנערים ונערות ובית קריאה חפשית.
5. חנוכת הבית—בו ידבר המחבר בקדושת הבית, ובנחיצת המטיפים, ובשבח בעלי מלאכה בכלל.
6. הספד על הפרעז׳ מק־קינליע—בו ידובר על גודל האבדה באבדן האמונה, וגם יציג לעמוד הקלון את המהרסים והצבועים, שעושים מעשה זמרי ומבקשים שכר.
7. מכתב להפרעזידענט טהעאדאר רוסוועלט—ביום עלותו על כסא הנשיאות. שם ידובר על גודל חיוב שלום המדינה וגודל עון לשון הרע. „כי מזרע לשון הרע יצמח רצח״.
8. אגרת תנחומין לאשת השר וויליאם מק־קינליע.
9. אספת אמרי מדע וחכמה, דברי מוסר ומדות.

מהשני מאות והחמשים דרשות אשר דרשתי, לקחתי רק את המאמר הראשי "Text" בעבור כי המאמר בעצמו יקר מאד וציינתי את מקומם בש״ס ומדרשים בבלי וירושלמי זוהר ורמב״ם. ומחמת שהמאמר בעצמו מלבד הדרשה יביא תועלת רב להמעין מצאתי לנחוץ להדפיסם לע״ע.

במקום הקדמה.

קורא נכבד! בספרי „מעשה חשב" אשר עזרני ד' לשלחהו על פני חוץ, נתתי לפני הקורא את כל ההתנצלות, מה שהביאני להיות בין חוברי חבר, הגם שידעתי את מך ערכי ומי אנכי כי אעמוד בין הגדולים. בפתח ספרי הנ"ל הדפסתי גם את מכתבי התעודה מהרבנים הגאונים אשר נתנו את הסכמתם על ספרי אשר היה למראה עיניהם ויראו כי ברכה בו.

אך עתה כאשר נוכחתי לדעת את גדל ההוצאה והעמל הרב בהדפסת ספר עברי אשר ההפסד קרוב והריוח רחוק, לכן גמרתי לקצר אף במקום שראוי להאריך, וסדרתי רק איזה דרשות נחוצות לרוח הזמן, עם העתקתם ללשון אנגלית, ומיתר פרי עטי אשר אתי בכתובים לקחתי רק ראשי המאמרים אשר עליהם יסדתי דרשות נעימות—בזמנים שונים—וסדרתים בזה על פי סדר הא"ב, והעתקתים לשפת המדינה. כי מהם יראו בני הדור החדש, ויבינו את הטוב הרב הצפון בדברי חז"ל, את האור הנעלה הגנוז באמרי רבותינו הקדמונים, הפנינים הרבות הממלאות את ים התלמוד הגדול, זה הים הגדול והקדוש אשר בו צפה אנית ישראל בשנות אלפים ובו נשגבה, זה התלמוד שעז לנו בו ותחת שבני הנעורים מלקטים פתגמים ומשלי חכמים בשדות אחרים ויתענגו על דבריהם, יארו עתה ארות בכרם שלנו וימצאו בו פרי הלולים וידעו ויכירו כי משלי אבותיהם ופתגמיהם, מדברותיהם והשקפותיהם קדומים בזמן על משלי העמים, וברכה בהם. ואם על ידי מעשנו זה תפקחנה עיני אחד מאלף מבני הנעורים לאהב ולכבד את חכמינו ז"ל וללכת במסילתם, אם אחד מרבבה יעזר על ידי לדעת את המאור הנעלה שבתלמוד, אשר כספר החתום הוא בארצנו לפני הדור החדש, והיה זה שכרי,—ולקטתי המאמרים מתלמוד בבלי, ירושלמי, מדרש וזהר ומאמרי חכמה ודעת שבספרות הרבנות,—ואף כי על כל המאמרים הנ"ל יש לי דרשות מיוחדות, על דרך המוסר והמדות, לקרב לבותיהם של בנים לאביהם שבשמים,—אך כאמור מפני הוצאת הדפוס המרובה לא אוכל להדפיס עתה הדרשות כלן, ואסתפק במועט, ובזה אברך על המוגמר ואודה ליוצרי ובוראי. יהי שם ד' מבורך מעתה ועד עולם.

המלקט והמסדר חיים שרגא בראדסקי,

מחבר ספר מעשה חשב.

ספר

דברי חשב

יכלכל

דרושים ודברי מוסר, דרשות אחדות שדרשתי לפי צורך העת והרבה מאמרי חז"ל. וכלם עם העתקת לשון אנגלית

מאתי

חיים שרגא בראדסקי

מחבר ספר מעשה חשב

רב ומ"מ

בעיר נוארק, נ. דזש.

ניו יארק

תרס"ח

בדפוס הר' המשכיל יואל אראנסאן, 122 איסט בראדוויא,
ניו יארק, אמעריקא.

ספר

דברי חשב

יכלכל

דרושים ודברי מוסר. דרשות אחדות שדרשתי לפי צורך העת, והרבה מאמרי חז"ל, וכלם עם העתקת לשון אנגלית

מאתי

חיים שרגא בראדסקי

מחבר ספר מעשה חשב

רב ומ"מ

בעיר נוארק, נ. דזש.

ניו יארק

תרס"ח

בדפוס הר' המשכיל יואל אראנסאן, 122 איסט בראדוויא,

ניו יארק, אמעריקא

UC SOUTHERN REGIONAL LIBRARY FACILITY
A 000 058 820 2